

Årsrapport 2017

Foto: Ulrik Ballström

MILJÖPOLICY FÖR GÖTEBORGS STAD

Miljöpolicyen beskriver vårt gemensamma synsätt på miljöarbetet. I Göteborgs Stad ska vi arbeta tillsammans för en god livsmiljö och en hållbar utveckling. Miljöhänsyn ska vara en självklar del i beslut i alla nämnder, styrelser och verksamheter i stadens regi.

Vi ska vara föregångare och se vår del av helheten

Göteborgs Stad ska vara en föregångare på miljöområdet och eftersträva ett kretsloppssamhälle genom att förebygga och åtgärda miljöproblem. Ekologisk hållbarhet är nödvändigt för miljön och ger ett stort mervärde för människors livskvalitet. Vi måste arbeta långsiktigt med alla tre dimensionerna av hållbar utveckling - den ekologiska, den sociala och den ekonomiska - eftersom de är varandras förutsättningar.

Vi ska minska vår miljöpåverkan till nytta för medborgarna

Tillsammans ska vi minska vår miljöpåverkan, både i vårt interna miljöarbete och i våra olika uppdrag att driva verksamhet till nytta för medborgarna. Vi ska skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg - nu och i framtiden, här och globalt. Om Göteborgs Stad ska bidra till ett rättvist miljöutrymme för alla kan vi inte skjuta miljöproblem utanför kommungränsen eller in i framtiden. Miljöarbetet ska vara en naturlig del i vårt dagliga arbete och det är självklart att vi ska uppfylla lagar och krav som berör vår verksamhet. Men vi ska också sträva efter att göra mer än lagen kräver genom att arbeta med ständiga förbättringar på miljöområdet.

Vi ska inspirera och utbyta kunskap med andra

Genom att driva på utvecklingen och visa på goda exempel vill vi inspirera och underlätta för medborgare, företagare, intresseorganisationer med flera att minska sin miljöpåverkan. Ett framgångsrikt miljöarbete förutsätter att vi utbyter kunskap och utvecklar samarbete med andra aktörer i samhället.

Vi uppnår detta bland annat genom att arbeta med stadens lokala miljökvalitetsmål och miljöprogrammet. Några viktiga områden är:

- Minskad klimatpåverkan
- Ökad andel hållbart resande
- Ökad resurshushållning
- En sundare livsmiljö
- Främjad biologisk mångfald
- Tillgängliga och varierade parker och naturområden
- Göteborgs Stad som föregångare

Årsrapport 2017 Facknämnder

Miljö- och klimatnämnden

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	4
2 Verksamhetsanalys.....	6
2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	6
2.1.1 Viktiga framtidsfrågor.....	7
2.2 Fördjupad analys beträffande ekonomi	8
2.2.1 Analys av årets utfall.....	8
2.2.1.1 Bruttokostnadsutveckling.....	8
2.3 Värdering av eget kapital.....	9
2.4 Utveckling inom personalområdet.....	9
2.4.1 Personalvolym och lönekostnad.....	9
2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet.....	10
2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	10
2.5.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll	10
2.5.2 Sponsring.....	11
2.5.3 Uppdrag till miljö- och klimatnämnden om koordinering av arbetet med Green Digital Charter.....	11
2.5.4 Uppdrag ifrån KF till miljö- och klimatnämnden om samordning av arbete kring anslutning till Compact of Mayors	11
2.5.5 Uppföljning av Göteborgs Stads kommunikationsprogram och riktlinje för kriskommunikation.....	11
3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	12
3.1 Kommunfullmäktiges mål	12
3.1.1 Göteborg ska vara en jämlik stad.....	12
3.1.2 De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla stadens verksamheter	12
3.1.3 Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.	13
3.1.4 Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka	13
3.1.5 Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper.....	14
3.1.6 Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	14
3.1.7 Individ- och familjeomsorg ska skapa mer jämlika livschanser för stadens invånare.....	14
3.1.8 Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential.....	14
3.1.9 Äldres livsvillkor ska förbättras	15
3.1.10 Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.....	15
3.1.11 Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre	16

3.1.12	<i>Det hållbara resandet ska öka.....</i>	17
3.1.13	<i>Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka</i>	17
3.1.14	<i>Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt</i>	17
3.1.15	<i>Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka.....</i>	18
3.1.16	<i>Tillgängligheten till kultur ska öka.....</i>	18
3.1.17	<i>Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra</i>	18
3.1.18	<i>Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar.....</i>	19
3.2	Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden	19
4	Bokslut.....	21
4.1	Sammanfattande analys	21
4.1.1	<i>Miljöstimulansmedel</i>	22
4.1.2	<i>Miljö- och klimatnämndens miljöstimulansmedel.....</i>	22
4.2	Resultaträkning.....	23
4.3	Balansräkning.....	25
5	Prestationer och nyckeltal	26
6	Uppföljning av nämndens uppdrag	32
7	Intern kontroll	43
8	Förvaltningens utvecklingsarbete	46

1 Sammanfattning

Uppdrag i kommunfullmäktiges budget

I kommunfullmäktiges budget fick nämnden tio uppdrag (varav av ett i kompletteringsbudgeten), där sju har genomförts enligt uppdragsbeskrivningen, medan två kommer att slutföras under 2018. Det tionde uppdraget handlar om verksamheten ”Lärande hållbara måltider”, som miljö- och klimatnämnden övertog från SDN Majorna-Linné. Implementeringen av den verksamheten pågår.

Uppdraget kring vad som krävs för att Göteborg ska bli Fossilfritt och därmed bidra till att 1,5-gradersmålet kan nås kommer inom kort att remitteras till de samverkande nämnderna och därefter slutföras. Anledningen till förseningen är missförstånd kring hur uppdraget skulle tolkas. Planen är att det ska redovisas till kommunfullmäktige i april 2018. Uppdraget kring förekomst av miljögifter i Göteborgs vattendrag har också försenats men det på grund av att det fanns betydligt mer mätdata att tillgå än förväntat. Data håller nu på att läggas in i kartsikt samtidigt som ett arbete med källspårning pågår. Uppdraget förväntas kunna redovisas för kommunfullmäktige senast halvårsskiftet 2018.

Mål i kommunfullmäktiges budget

Nämnden har valt att prioritera tolv av de arton mål som fanns i stadens budget för 2017. För tre av dessa uppdrag bedöms nämndens bidrag till måluppfyllelse vara god, för åtta har nämnden presterat ett visst bidrag. Den försiktiga värderingen grundar sig primärt på den relativt lilla rådighet som nämnden har inom ramen för målet. För ett mål "Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp" är bidraget svårt att bedöma. Till vissa delar har nämnden bedrivit ett framgångsrikt arbete för att begränsa miljö- och klimatpåverkan genom att ta fram beslutsunderlag och genom driva på för att planer och program ska genomföras. Men det finns utmaningar som rör processägarskapet och de begränsningar som finns när det gäller verktyg att utöva detta. Här finns ett behov för metodutveckling för att arbetet ska kunna bli mer framgångsrikt.

Uppdrag i nämndens budget

Nämnden gav dessutom förvaltningen 27 uppdrag att genomföra under 2017. Merparten har blivit genomförda enligt plan, medan några är försenade och två har inte genomförts. Dessa två handlar om uppdrag att ta fram ett åtgärdsprogram för luft, där det redan pågick ett framtagande av ett åtgärdsprogram för kvävedioxid i länsstyrelsens regi, där förvaltningen varit delaktig, och om kartläggning av bullersituationen i Göteborg, där implementeringen av ett nytt modelleringsverktyg har försenat arbetet.

Miljötillsyn, livsmedelskontroll och miljödiplomering

Nämndens reglemente innehåller också uppdrag kring tillsyn och kontroll, miljödiplomering och miljöövervakning. Miljötillsynen och livsmedelskontrollen syftar till att påverka verksamhetsutövarna att agera på ett sådant sätt att det har positiv effekt på människors hälsa och miljön. Arbetet prioriteras utifrån uppskattad risk och vi utvecklar och testar kontinuerligt nya metoder för tillsyn och kontroll. Under året har drygt 13 000 ärenden hanterats som inkluderar dryga 51 000 handlingar. Antalet beslut är drygt 3 600, vilket är en ökning med 10 procent jämfört med 2016. Miljödiplomeringen har utfärdat 278 miljödiplom, varav tolv till evenemang, fem till nya förskolor och fyra till nya skolor. Dessutom har 43 förskolor och 17 skolor omdiplomerats.

Miljöövervakning

Miljöövervakningen har genomförts enligt plan med fokus på luftkvalitet, buller och biologisk mångfald, samt mätningar av förekomst av mikroplaster i Göteborgs vattendrag. De senare mätningarna är världsunika och det förväntas att de kan offentliggöras under tidig vår 2018, efter pågående kvalitetssäkring.

Förvaltningens utvecklingsarbete

Internt på förvaltningen har arbetet under 2017 präglats av ett intensivt och strategiskt utvecklingsarbete inom många områden. Det har handlat om mer effektiva arbetssätt för att genomföra kärnverksamheten, men också utveckling av stödfunktionerna. Ökad digitalisering är ett exempel, att successivt bli ett aktivitetsbaserat arbetssätt är ett annat. Mest påtagligt har nog detta arbete varit inom den kärnverksamhetsavdelning som ansvarar för de uppdrag som inte rör tillsyn eller kontroll, där medarbetare och chefer som inte velat vara med på denna "utvecklingsresa" valt att lämna förvaltningen.

Kompetensförsörjning

Nämnden konstaterar glädjande nog att de svårigheter som andra nämnder har att finna kompetent personal inte drabbat miljö- och klimatnämnden i någon större omfattning. Trots en relativt sett stor personalomsättning inom delar av förvaltningen har kompetensförsörjningen kunnat säkerställas genom att rekrytera ny personal med passande kompetenser. Endast inom livsmedelskontrollen har det funnits begränsningar som primärt handlar om brist i kompetens kring myndighetsutövningen hos de sökande.

Ekonomi

Miljö- och klimatnämnden redovisar ett ekonomiskt resultat på plus 5,8 miljoner kronor, vilket också blev avvikelserna mot budget.

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

Miljö- och klimatanvändens övergripande uppdrag är att vara drivande i stadens miljöarbete och i skyddet av människors hälsa och miljön. Uppdrag handlar primärt om att påverka dem vi är till för, boende, besökare och näringslivet, att göra "rätt" och därmed göra ett så litet negativt avtryck som möjligt på människors hälsa och miljön. Våra direkta målgrupper är verksamhetsutövare (näringslivet), politiker och tjänstepersoner. Medan vi indirekt via stadens andra nämnder och styrelser också påverkar boende och besökare.

De mest väsentliga händelserna och hur verksamheten har utvecklats inklusive de utmaningar som funnits rapporteras nedan uppdelat efter de tre verktyg som vi arbetar med för att genomföra våra kärnverksamhetsuppdrag.

Hämta in kunskap, analysera och skapa syntes: Vi har många olika typer av aktiviteter på förvaltningen som kan definieras som insamling av kunskap (kan vara insamling av mätdata, modelleringsberäkningar, observationer som görs vid tillsyn och kontroll samt omvärldsbevakning), analysera och skapar en syntes (där ny kunskap kombineras med det som vi redan visste). Under 2017 har vi intensifierat vårt utvecklingsarbete inom området för att finna effektivare arbetssätt. Väl genomarbetade utredningar, baserade på högkvalitativ kunskap och väl genomförda analyser och synteser, är en förutsättning för att nämnden ska kunna fatta välgrundade beslut. Vi utvecklar mätmetodik för luft- och vattenkvalitetsmätningar inom ramen för ett Vinnova-finansierat utvecklingsprojekt som vi leder (Lov-IoT). Vi har bytt till modernare modelleringsverktyg för att göra luft- respektive bullerkartläggningar. Ett program för bevarande av biologisk mångfald har lagts fram för nämnden. Utredningsarbete har bedrivits rörande en livsmedelsstrategi, ett övergripande system för att driva mot hållbarutveckling, implementering av ramdirektivet för vatten och handlingsplan för en god vattenstatus, förekomst av miljögifter i vattendrag samt vad som krävs för att uppnå ett fossilfritt Göteborg. Uppdraget att fördela miljöstimulansmedlen har genomförts enligt plan.

Det förändringsarbetet som har bedrivits skapade en del osäkerhet i delar av personalgruppen och en ökad personalomsättning under våren 2017. Detta ledde i sin tur till en minskad produktionstakt under året. Förändringarna var dock helt nödvändiga för att på längre sikt kunna genomföra vårt uppdrag. Detta betyder att inte alla uppdrag har blivit klara under året. Merparten kommer dock avslutas under våren 2018.

Göra revision - tillsyn, kontroll och miljödiplomering: Ett övergripande syfte med verktyget revision är att påverka verksamheter att agera på ett sätt som ger positiv effekt på människors hälsa och på miljön. Därför gör miljöförvaltningen livsmedelskontroller utifrån ett riskbaserat synsätt och med metoder som ska ge effekt. Detsamma gäller miljötillsynen där vi har utvecklat våra arbetssätt för att tillsynen ännu bättre ska bidra till att miljömålen nås. Arbetet har bland annat resulterat i dryga 51 000 handlingar, som inkluderar 3 628 beslut om krav om åtgärder och 52 ansökningar om utdömmande av vite. Miljödiplomering, som är en förenklad variant av ett miljöledningssystem har under året förnyat miljödiplomeringen i 43 förskolor och 17 skolor, samtidigt som 5 nya förskolor och 4 nya skolor har miljödiplomerats.

Möjliggöra och driva: Vi har under året utvecklat våra arbetssätt för att öka effekt och nytta med detta arbete. Vi har valt att arbeta mer målstyrt, och med fokus på att ta fram högkvalitativa beslutsunderlag till våra primära målgrupper politiker och tjänstepersoner. Att sprida resultaten som kommer fram i de utredningar som nämnts

ovan är i fokus, och här kommer vi under 2018 utveckla bättre arbetsmetoder för att lyckas med denna spridning. Ett led i detta arbete är också den utredning som syftar till att belysa om ett gemensamt miljöledningssystem för hela staden skulle kunna skapa bättre måloppfyllelse inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

2.1.1 Viktiga framtidsfrågor

Miljö- och klimatnämndens uppdrag att vara drivande i stadens miljöarbete och i skyddet av människors hälsa och miljön styr förstås verksamhetens inriktning och prioriteringar. Arbetet ska bidra till att Göteborgs lokala miljömål ska nås, liksom att Sveriges sexton nationella miljömål ska nås. Det senare dock primärt genom tillämpning av miljöbalken och via den tillsyn som bedrivs på verksamhetsutövarna. Förvaltningen ser dock att det finns behov av att utöka vår målbild så att de kommer att utgöras av FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Syftet med denna utvidgning är att få tydliga mål och samtidigt synliggöra det arbete som görs med fokus på människors hälsa. Exempel på viktigt hållbarhetsarbete som saknas i miljömålen är hygien-, smittskydds- och livsmedelssäkerhetsarbete. En annan fördel är att FN:s globala hållbarhetsmål också inkludera andra för staden relevanta frågor som framförallt handlar om social hållbarhet. Med en bättre integrering av alla hållbarhetsaspekterna ökar också möjligheterna för att målkonflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt. Förändringen skulle inte innebära en utvidgning av nämndens uppdrag utan endast ett förtydligande av att vi jobbar mot fler mål än miljömålen.

En annan viktig framtidsfråga är hur vi ska kunna utveckla våra egna verksamhetsmål så att de får en tydlig koppling till FN:s globala hållbarhetsmål och verkligen bidrar till måloppfyllelse. Detta arbete har intensifierats under 2017, men kommer också behöva en del fokus under 2018.

Vi har också identifierat behov för att utveckla metodik för att kunna följa upp effekt och nytta av den verksamhet som vi bedriver. Uppföljning av måloppfyllelsen av stadens tolv lokala miljömål är ett sådant verktyg, som ger en sammanfattande bild av allas bidrag (stadens förvaltningar och bolag, verksamhetsutövarna samt boende och besökare) inom detta område och inte specifikt miljöförvaltningens bidrag. Målet med denna uppföljning är att ge oss underlag för att kunna genomföra en medveten och faktabaserad utveckling av verksamheten för att nå en verksamhet med hög kvalitet. Som en del av detta arbete behöver vi ytterligare utveckla vårt arbete med att identifiera passande nyckeltal för att följa upp vår verksamhet.

Under 2018 behöver förvaltningen fortsätta sitt arbete med att utveckla alla medarbetares förståelse för uppdraget och hur det bör genomföras för att detta ska leda till effekt och nytta för boende, besökare och näringsliv. Arbetet med att ställa om till en aktivitetsbaserad arbetsplats kommer fortsätta under 2018, vilket också kräver resurser.

Andra utvecklingsområden är ökad digitalisering, inklusive byte av verksamhetssystem och tillgängliggörande av våra data (t ex i form av kartsikt). Ett arbete pågår också kring informationssäkerhet som inkluderar kartläggning av förvaltningens arbetsprocesser, samt att kartlägga och säkerhetsklassa informationstillgångarna. Processkartläggningen är också ett viktigt moment i vårt utvecklingsarbete av förvaltningens arbetssätt.

2.2 Fördjupad analys beträffande ekonomi

2.2.1 Analys av årets utfall

Tkr	Bokslut 2017	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Intäkter	56 258	60 056	-3 798	63 413
Kostnader	-130 059	-139 706	9 647	-115 256
Finansnetto	0	0	0	-1
Kommunbidrag	79 650	79 650	0	53 750
Resultat	5 849	0	5 849	1 906
Justering eget kapital				-2 930
Eget kapital	9 849	4 000	5 849	4 000

I tabellen ovan är förvaltningsinterna poster eliminerade.

Avvikelsen på intäktssidan beror dels på lägre avgiftsintäkter, dels på lägre uppdragsintäkter än budgeterat. Vad gäller avgiftsintäkterna har bland annat tillsynen av enskilda avlopp, av olika anledningar, blivit mindre än planerat. Uppdragen inom luftområdet och bullerområdet har inte kommit upp i samma omfattning som tidigare år. Detta beror bland annat på ändrad verksamhetsinriktning och att uppdragsverksamheten därigenom har prioriterats ned.

Personalkostnaderna blev 5,2 miljoner kronor lägre än budgeterat och övriga verksamhetskostnader blev 4,4 miljoner kronor lägre än budgeterat. Många tillfälliga vakanser, som en följd av hög personalomsättning, har medfört att verksamheten inte helt har genomförts i planerad omfattning. Dock har de uppdrag som miljö- och klimatanmännen fick i kommunfullmäktiges budget genomförts, om än något försenat. Resterande budgetavvikelse på kostnadssidan beror på att andra nämnder inte har ianspråktagit miljöstimulansmedel och på att externa tjänster inte har köpts i budgeterad omfattning.

Kostnadsökningen mellan åren beror främst på att miljöstimulansmedel till andra nämnder ingår i nämndens redovisning från och med 2017.

2.2.1.1 Bruttokostnadsutveckling

	2017	2016	2015
Bruttokostnadsutveckling i procent	16,2	5,0	3,2

Bruttokostnaderna ökade med fem procent mellan åren 2015 och 2016. Den främsta förklaringen är att kostnader för verksamhet som finansierades med miljöstimulansmedel tillkom med cirka 6,5 miljoner kronor.

Mellan åren 2016 och 2017 ökade bruttokostnaderna med drygt 16 procent. I kommunfullmäktiges budget (inklusive tilläggsbudget) för 2017 fick miljö- och klimatanmännen fyra uppdrag som medförde utökat kommunbidrag. Det ena var att nämnden skulle fördela stadens miljöstimulansmedel. Det andra gällde en åtgärdsutredning kring fossilfritt Göteborg. Det tredje gällde en åtgärdsutredning kring miljögifter i kommunens vattendrag. Det fjärde var att miljö- och klimatanmännen skulle överta ansvaret för "Lärande hållbara måltider" från SDN Majorna-Linné.

De fyra uppdragen medförde ökade kostnader, som finansierades med ett tillkommande kommunbidrag på sammanlagt 25 miljoner kronor,

2.3 Värdering av eget kapital

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Miljö- och klimatnämnden redovisar per den 31 december 2017 ett eget kapital på 9 849 tkr vilket ligger inom det rekommenderade intervallet på 9 000–11 000 tkr. Utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv ser miljö- och klimatnämnden dock inget behov av ett eget kapital i den storleksordningen.

Nämndens myndighetsutövning (livsmedelskontroll och miljötillsyn) finansieras till stor del med avgifter enligt fastställda taxor. En tänkbar risk är att kontroll- och tillsynsavgifter inte kan debiteras i budgeterad omfattning, vilket skulle innebära att personalkostnader behöver finansieras med eget kapital. Kostnaden (lönekostnader och OH) för en årsarbetare beräknas schablonmässigt till cirka en miljon kronor. Nämndens nuvarande egna kapital skulle alltså kunna finansiera upp till tio årsarbetare, om så blev nödvändigt. Nämnden bedömer dock att det är tillräckligt att kunna klara ett par tjänster.

Kostnader för intensifierad verksamhetsutveckling, inklusive ökad digitalisering, och lokalförändringar/-förbättringar för att stimulera nya och effektivare arbetssätt pågår och kan komma att kräva finansiering genom ianspråktagande av eget kapital.

Mot bakgrund av vad som sagts ovan anser miljö- och klimatnämnden att ett eget kapital på 4 500 tkr kan vara rimligt. Miljö- och klimatnämnden återredovisar därför 5 349 tkr.

2.4 Utveckling inom personalområdet

2.4.1 Personalvolym och lönekostnad

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Lönekostnad exkl arvoden	64 362	61 957	57 457
Arbetad tid (årsarbetare)	161,1	159,8	152,3
Lönekostnad per årsarbetare	399,5	387,7	377,3

Personalvolymutvecklingen (årsarbetare)

Personalvolymen har ökat marginellt de senaste åren. Under 2017 har det varit en förhållandevis hög personalomsättning vid förvaltningen (21 procent). Hälften av denna personalomsättning har varit på avdelningen för stadsmiljö, medan de andra avdelningarna har haft en mer passande personalomsättning på 10–15 procent. Vid årsskiftet var alla tjänster återbesatta, även om inte alla nya medarbetare hade tillträtt ännu. Andra förändringar som har skett vid förvaltningen är att avdelningen för livsmedelskontroll har expanderat med fem tillsvidareanställda. Detta för att öka klara ett behov av att öka antalet livsmedelskontroller. På verksamhetsstödet har registraturen expanderat med två tillsvidareanställda på grund av ökad arbetsbelastning till följd av fler inkommande och utgående handlingar.

Lönekostnad per årsarbetare

Lönekostnaden per årsarbetare har ökat med 3 procent. Lönekostnadsökningen genom 2017 års lönerevision uppgick till 3,3 procent. Det ska noteras att i lönekostnaden ligger ett avgångsvederlag som utbetalades i januari. När det exkluderas har den totala lönekostnaden och lönekostnaden per årsarbetare ökat med 3,2 respektive 2,3 procent.

Vi har under året haft vakanta chefstjänster som har påverkat lönekostnaden.

2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Förvaltningens chefer har under året utvecklat ett mer proaktivt arbetssätt när det gäller rekryteringar av nya medarbetare. Anledningen är att vi sedan flera år tillbaka har haft en mindre personalstyrka på plats än vad vi har planerat för. Det beror framförallt på föräldraledigheter, sjukskrivningar och avgångar av olika skäl. Med det nya arbetssättet har vi numera i stort sett den bemanning som vi tror oss behöva på årsbasis. Möjligen med en liten överbemanning vid ingången till 2018. Syftet med detta är att vi ska vara bättre rustade och mindre sårbara än tidigare, om någon medarbetare skulle bli föräldraledig eller byta arbete. Vi förväntar att detta kommer att innebära att vi framöver bättre kommer att klara den verksamhet som vi har planerat att genomföra.

För att vi ska kunna arbeta mer proaktivt med att stödja och kvalitetssäkra rekryteringsprocessen har vi förstärkt HR-avdelningen med en HR-specialist som arbetar med frågorna.

Vi har, till skillnad från andra förvaltningar och bolag i staden, generellt sett inte problem att rekrytera personal med de kompetenser som vi behöver. Svagaste området är myndighetsutövningen inom livsmedelskontroll, där vi genomför, vid behov, kompetensutveckling av nya medarbetare.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.5.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Miljö- och klimatnämnden har en god systematik i sin styrning, uppföljning och kontroll och följer i allt väsentligt stadens riktlinje.

En styrka som vi ser i sammanhanget är den behovsutredning som förvaltningen presenterar för nämnden inför dess arbete med inriktningsdokumentet varje år. Behovsutredningen beskriver de behov av åtgärder, och resurser, som förvaltningen ser inom miljö- och klimatnämndens ansvarsområde. En annan styrka är den övergripande riskanalys som nämnden gör med stöd av förvaltningen och som sedan ligger till grund för den interna kontrollplanen. Ytterligare en styrka är det utvecklingsarbete som pågår. Ett av de främsta syftena med detta arbete är att minimera eller undanröja de risker som riskanalysen påvisat (se kapitel 7 Intern kontroll nedan). Ett annat syfte är självklart att effektivisera verksamheten.

Ett förbättringsområde är att bli bättre på resultatredovisning och resultatanalys för att skapa ett mer sammanhängande PDSA-hjul. Vi vill bli bättre på att mäta effekten av och nyttan med vår verksamhet.

2.5.2 Sponsring

Miljö- och klimatnämnden har inte fattat beslut om något sponsringsåtagande.

2.5.3 Uppdrag till miljö- och klimatnämnden om koordinering av arbetet med Green Digital Charter

Miljö- och klimatnämnden ska kommentera hur uppdraget att koordinera och följa upp arbetet med Green Digital Charter enligt framtagna plan fortlöpt under året.

Nämnden kan konstatera att uppdraget inte har fortlöpt såsom önskat. Det mesta som ska göras enligt den framtagna planen återstår att göra.

2.5.4 Uppdrag ifrån KF till miljö- och klimatnämnden om samordning av arbete kring anslutning till Compact of Mayors

Göteborgs Stad är anslutet till initiativet, som startades i samband med Parisavtalet 2015. Under 2017 har Compact of Mayors gått samman med Covenant of Mayors och bildat Global Covenant of Mayors for Climate and Energy. Rapporteringen som deltagarna ska göra består av flera delar inom två huvudområden: Begränsad klimatpåverkan och klimatanpassning. Det handlar om inventering, mål och handlingsplan för utsläpp av växthusgaser.

Under 2017 har nämnden rapporterat resultat från inventering av stadens växthusgasutsläpp. Nämnden har också rapporterat Göteborgs Stads mål för begränsad klimatpåverkan. Vidare har klimatrisker inventerats, i samarbete med Stadsbyggnadskontoret. Detta har dock inte inrapporterats ännu. Förvaltningens medarbetare har också deltagit vid en workshop anordnad av ICLEI i Bryssel, där våra erfarenheter från rapporteringen presenterades.

Under 2018 kommer stadens rapportering till Global Covenant of Mayors for Climate and Energy slutföras.

2.5.5 Uppföljning av Göteborgs Stads kommunikationsprogram och riktlinje för kriskommunikation

Göteborgs Stads kommunikationsprogram

Vi arbetar för att nå de mål för intern och extern kommunikation som anges i Göteborgs Stads kommunikationsprogram genom målgruppsanpassad kommunikation via de kanaler vi har tillgång till och använder oss av. Dessa är bland andra personliga möten, skrivelser, goteborg.se, intranätet och sociala medier.

För närvarande pågår ett arbete med att ta fram en egen kommunikationsstrategi, som bland annat grundar sig på stadens strategi. Arbetet ska vara klart under våren 2018.

Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation

Under hösten 2017 fick förvaltningsledningen en genomgång av riktlinjen av en medarbetare på stadsledningskontoret. Information om och införande av riktlinjen i den egna verksamheten återstår, men finns med i planen för pågående utvecklingsarbete.

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

3.1 Kommunfullmäktiges mål

3.1.1 Göteborg ska vara en jämlik stad

Inriktningar

Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska. Jämlikhetsarbetet ska utgå ifrån de fyra fokusområdena i programmet Jämlikt Göteborg

Processägare: Social resursnämnd

Måluppfyllelse och Kommentar

■ God

Miljö- och klimatnämnden har inte något explicit uppdrag inom arbetet att utveckla Göteborg till en jämlik stad. Men som nämnd och förvaltning i staden har vi självklart ett uppdrag att inom ramen för vårt grunduppdrag inkludera arbete för ökad jämlikhet. Det kan till exempel nämnas att vi förenklar våra arbetssätt så att verksamhetsutförarna får samma förutsättningar att bedriva sin verksamhet, inom ramen för livsmedels- respektive miljölagstiftningen. Vidare så planerar och utför vi vårt uppdrag utifrån en risk/nytta-prioritering som också främjar jämlikhet. Vi arbetar också med att i ökad omfattning anställa medarbetare med utländsk bakgrund som har genomgått introduktion för nyanlända akademiker.

3.1.2 De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla stadens verksamheter

Inriktningar

Arbetet ska fokusera såväl på staden som arbetsplats som mötet med invånarna. Staden ska sträva efter att alla som vistas i staden ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Processägare: Kommunstyrelsen

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Miljö- och klimatnämnden har inte något explicit uppdrag arbeta med att de mänskliga rättigheterna ska genomsyra stadens verksamheter. Men som nämnd och förvaltning i staden har vi självklart ett uppdrag att inom ramen för vårt grunduppdrag inkludera mänskliga rättigheter i vårt arbetssätt. Det kan till exempel nämnas att vi genom en proaktiv myndighetsutövning ger förutsättningar för likabehandling/lika förutsättningar.

För att bli framgångsrika i det interna arbetet har vi tagit fram och arbetar efter en likabehandlingsplan.

3.1.3 Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.

Inriktningar

Stadens verksamheter ska konsekvent analysera könsdiskrimineringen och ta fram strategier och konkreta åtgärder.

Måluppfyllelse och Kommentar

■ God

Ett mått på strukturell könsdiskriminering är ojämlik fördelning av talartiden på nämndens sammanträden. Med anledning av detta mäts talartiden på ett urval av sammanträden. Detta har gjorts vid tre tillfällen. Den 13 juni talade kvinnor 55 procent av tiden, den 31 oktober talade kvinnor 44 procent av tiden och den 28 november talade kvinnor 70 procent av tiden.

Förvaltningen deltar i ett projekt kring kontroll av redlighet vid försäljning av kött, där jämställdhet är en del av projektet. Syftet med att ta med jämställdhetsaspekten i ett kontrollprojekt är att hitta en metod för att jämställdhetssäkra framtida tillsyns- och kontrollprojekt. Projektet leds av Miljösamverkan Västra Götaland och Miljösamverkan Halland.

Förvaltningshögskolan genomförde för ett par år sedan på uppdrag av förvaltningen en studie av bemötande i samband med inspektioner. Studien genomfördes dels via observationer, dels via diskussioner i fokusgrupper. Studien påvisade inte några brister i vårt agerande i mötena. I den mån ojämställdhet observerades handlade det om verksamhetsutövarnas bemötande av inspektörerna, snarare än inspektörernas bemötande av verksamhetsutövarna. Tre typer av situationer har speciellt identifierats, vilka dock inte är vanligt förekommande:

- där verksamhetsutövarna blir aggressiva/hotfulla i sitt bemötande,
- där härskartekniker används (t.ex. förlöjligande) och
- situationer där jargongen är sådan att inspektören stereotypiseras.

Vi bedömer att resultaten av studien är gångbara även idag, och vi arbetar kontinuerligt med hur jämställt bemötande ska bemötas.

3.1.4 Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka

Inriktningar

Stadens arbete ska inriktas på att möjliggöra deltagande och inflytande för grupper som vanligtvis inte är aktiva i beslutsprocesser.

Processägare: Nämnden för Konsument och medborgarservice

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Miljö- och klimatnämnden har inte något explicit uppdrag att arbeta med att öka göteborgarnas delaktighet och inflytande. Men som nämnd och förvaltning i staden har vi självklart ett uppdrag att inom ramen för vårt grunduppdrag inkludera delaktighet och inflytande i våra arbetssätt. Som exempel kan nämnas att miljö- och klimatnämnden aktivt deltar i stadens arbete med att förbättra företagarklimatet i Göteborg. För att få veta mer om vad som ligger bakom resultaten i Insikts-undersökningarna har vi under året bjudit in företagare och andra verksamheter till rundabordssamtal. Vi fick både

beröm och förslag på förbättringar. Verksamheterna var särskilt intresserade av att diskutera frågor om rättssäkerhet, bland annat kopplat till att alla ska behandlas lika och att inspektörerna ska vara samstämmiga i sina bedömningar.

3.1.5 Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper

Inriktningar

Deltagandet i idrotts- och föreningslivet ska öka bland de grupper som vanligtvis inte är aktiva.

Processägare: Idrotts- och föreningsnämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.6 Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.

Inriktningar

Staden ska särskilt arbeta för ökad tillgänglighet och större möjlighet till arbete eller annan meningsfull sysselsättning.

Processägare: Fastighetsnämnden och
SDN Västra Göteborg

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.7 Individ- och familjeomsorg ska skapa mer jämlika livschanser för stadens invånare

Inriktningar

Med långsiktigt evidensbaserat arbete ska staden ge invånarna jämlika förutsättningar genom att motverka socialt och ekonomiskt bestämda skillnader.

Processägare: Social resursnämnd och
SDN Askim-Frölunda-Högsbo

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.8 Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential

Inriktningar

Alla elever ska ges förutsättningar att nå bättre kunskapsresultat och de skolor som har lägst kunskapsresultat ska öka mest. Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå. Alla elever ska ges möjlighet att finna och utveckla sin unika egenart.

Processägare: Utbildningsnämnden och SDN Norra Hisingen

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.9 Äldres livsvillkor ska förbättras

Inriktningar

Livsvillkoren förbättras genom att äldres självbestämmande stärks och att hälsoskillnaderna utjämnas.

Processägare: SDN Askim-Frölunda-Högsbo och SDN Örgryte-Härlanda

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.10 Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp

Inriktningar

2020 ska utsläppen av koloxid i Göteborg från icke handlande sektorn ha minskat med minst 40 procent jämfört med 1990. 2035 ska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser vara maximalt 3,5 koldioxidekvivalenter per invånare.

Processägare: Miljö- och klimatnämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Svårbedömd

Miljö- och klimatnämnden har ett särskilt uppdrag inom detta område genom sitt processägarskap för målet. Av tradition har vi framförallt använt det verktyg vi idag benämner som "möjliggöra och driva" för att verka för att detta mål ska kunna nås. Det har i stora drag handlat om att skapa olika typer av styrande dokument och handlingsplaner i kombination med nätverkande, samverkansmöten och informationsspridning. Under senare tid har vi emellertid börjat omvärdera dessa arbetssätt eftersom vi ser att det inte har den effekt och leder till den nytta som vi hade förväntat, mätt i att vi inte når stadens lokala miljömål. För även om uppföljningen kring miljömålen är svårtolkad är det ändå värt att fundera på varför vi under många år inte sett någon särskild förbättring inom varken måluppfyllelse eller trender, trots att vi ansett att stadens arbete inom miljöområdet är framgångsrikt. Vi har heller inte lyckats hitta belägg eller vetenskapligt grundad kunskap som visar att dessa arbetssätt skapar de effekter man förväntat sig. Vi har också tagit del av forskningsresultat från förvaltningshögskolan, från psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet och från internationell forskning inom management, som alla pekar på osäkerheten kring att önskad effekt kommer att nås genom att vi använder de arbetssätt vi hittills till stor del använt oss av. Allt detta sammantaget leder oss till att tro att det kan finnas arbetssätt som kan vara mer framgångsrika och effektiva än de vi använt oss av fram till nu.

Vi har därför börjat ett genomgripande arbete med att förändra våra arbetssätt och

använda andra typer av verktyg för att skapa en större positiv effekt inom miljö- och klimatområdet. Vi utgår i det arbetet från:

- att vi behöver en tillförlitlig miljöövervakning och uppföljning med hög kvalitet
- att vi behöver hitta metoder för att göra rättvisande analyser utifrån många olika perspektiv
- att vi behöver större kännedom om samhällets förutsättningar, förväntningar och drivkrafter för att kunna välja de styrmedel som är mest effektiva
- att vi behöver öka samverkan med akademien
- att användning av revisionsverktyget i större utsträckning kommer att påverka resultat i rätt riktning
- att implementera någon form av miljöledningssystem också kommer att påverka resultatet i positiv riktning

Processägarskapet

Att fullt ut genomföra det uppdrag som processägarskapet innebär är utmanande. Miljö- och klimatinämndens mandat sträcker sig ju inte till direkt beslutsfattande som påverkar andra nämnder och styrelser verksamheter. Nämnden kan endast försöka påverka de beslut som tas till exempel genom att ta fram beslutsunderlag av hög kvalitet. Dessutom är det en begränsning att uppföljningen inte sker genom processägaren. Att i beslutsprocessen hantera de målkonflikter som finns är också en utmaning, eftersom de inte hanteras gemensamt utan ställs mot varandra utan någon övergripande analys utifrån en helhet. Det skulle behövas ett större mått av samverkan och gemensamt arbete mellan processägarna där stadens bästa var målet och gemensamma prioriteringar och val var vägen.

Vi tror att en del av en lösning kan vara det uppdrag förvaltningen fått av miljö- och klimatinämnden, att ta fram en utredning om hur ett ledningssystem för miljö i staden skulle kunna se ut och fungera. Om detta görs på ett sådant sätt att andra områden kan integreras i detta ledningssystem skulle det kunna innebära att vi tar oss ett steg närmare att kunna styra utifrån ett helhetstänk.

3.1.11 Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre

Inriktningar

Det ökande bostadsbyggandet ska bättre styras mot de behov som finns. Fler små hyresrätter ska byggas och hyresnivåer anpassas även för personer med låga inkomster. Det långsiktiga målet är att ha en bostadsmarknad i balans där det finns rörlighet och möjlighet att flytta.

Processägare: Fastighetsnämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Vi ser att miljö- och klimatinämndens arbete kan ha viss positiv påverkan på uppfyllelsen av målen inom bostadsområdet. Konkret kan här nämnas det arbete som avslutats under året som syftat till att ta fram ett gemensamt och mer effektivt arbetssätt inom bedömningen av luftkvalitet i staden. Detta är ett viktigt led i arbetet att finna platser som passar att bygga på i en förtätad stad eftersom luftkvaliteten kan vara en begränsande faktor. Under året har det också genomförts metodutveckling inom såväl kartläggning av luftkvalitet som buller. Bland annat har nya programvaror tagits i bruk

för få mer tillförlitliga modellberäkningsresultat.

3.1.12 Det hållbara resandet ska öka

Inriktningar

Biltrafiken ska minska och tillgängligheten för gående och cyklister ska öka liksom resandet med kollektivtrafik. Stadsrummet ska användas effektivt utifrån rättvise- och hälsoskäl. Trafikens negativa påverkan på hälsa, klimat och miljö ska minska.

Processägare: Trafiknämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Förvaltningen har bidragit i framtagandet av en åtgärdsplan för att minska utsläppen av kvävedioxid, som länsstyrelsen har haft ett huvudansvar för. I denna åtgärdsplan finns ett flertal åtgärder som syftar till att öka det hållbara resandet. Vid framtagande av våra remissvar kring olika typer av stadsutveckling ingår det också att bevaka att hållbart resande finns med som en parameter. Vi stödjer oss på den riktlinje för mobilitet som trafikkontoret tagit fram, men vi ser också ett behov av att utreda hur vi skulle kunna vara en bättre drivkraft i att skapa en förändring mot ökad hållbarhet inom detta område. Vi har bland annat behov av att titta på hur olika styrmedel faktiskt påverkar resandet så att vi inte riskerar att peka på åtgärder som inte har den effekt vi önskar.

3.1.13 Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka

Inriktningar

Särskilda insatser ska riktas mot unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning som är överrepresenterade bland långvarigt arbetslösa

Processägare: Nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Miljö- och klimatnämnden har prioriterat att förvaltningen ska arbeta för att ta emot nyanlända, med kompetens inom vår sakområde men som inte fullt ut behärskar svenska ännu, som praktikanter. Under året har vi haft fyra sådana praktikanter. Två av dem har nu fått nystartsanställningar hos oss och de två andra har, tack vare sin praktik hos oss, fått andra arbeten. Vi ser att detta är en framgångsrik väg för att sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka.

3.1.14 Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt

Inriktningar

Staden ska stärka innovationsklimatet tillsammans med näringsliv, akademi och andra aktörer i syfte att utveckla hållbara och samhällsförbättrande innovationer. Göteborg ska ha ett starkt företagsklimat med ökande sysselsättning och låg arbetslöshet.

Processägare: Business Region Göteborg AB

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Vi deltar aktivt i Göteborgs Stads arbete med att förbättra företagarklimatet genom att utveckla vår myndighetsutövning. Enligt Insiktsmätningen är företagarna relativt nöjda med vårt bemötande men önskar effektivare handläggning och tydligare information. På miljöförvaltningen har vi genomfört kompetenshöjande aktiviteter och undersökt hur vi kan jobba vidare med att förbättra företagsklimatet framöver. Som ett komplement till insiktsmätningen har vi genomfört fördjupade kundsamtal i fokusgrupper. Vi fick både beröm och förslag på förbättringar. Verksamheterna var särskilt intresserade av att diskutera frågor om rättssäkerhet, bland annat kopplat till att alla ska behandlas lika och att inspektörerna ska vara samstämmiga i sina bedömningar.

Vi har också deltagit i arbetet med att ta fram ett näringslivsstrategiskt program för Göteborgsregionen.

3.1.15 Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka

Inriktningar

Göteborg ska vara en hållbar turism-, mötes- och evenemangsstad med fler öppna arrangemang. Sysselsättningen och samverkan inom besöksnäringen ska öka.

Processägare: Göteborg & Co

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Nämnden har tillsammans med forskare inom ramen för MISTRA Urban Futures projekt GUTS deltagit i ett arbete med att ta fram en digital plattform för klimatsmart semestrande. Implementering av ett sådant verktyg förväntas öka medborgarnas medvetenhet och möjlighet att göra klimatsmarta val när det gäller semesterval.

3.1.16 Tillgängligheten till kultur ska öka

Inriktningar

Fler ska bli delaktiga i stadens kulturliv, särskilt fokus ska ligga på barn, unga och äldre. Antalet kulturutövare ska öka.

Processägare: Kulturnämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

Nämnden har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa.

3.1.17 Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra

Inriktningar

Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt löneskillnader inom samma intervall i arbetsvärderingssystemet BAS.

Processägare: Kommunstyrelsen

Måluppfyllelse och Kommentar

■ God

Osakliga löneskillnader är sådana skillnader som inte har en rationell förklaring. Inför varje löneöversyn gör förvaltningen en kartläggning och analys av våra löner. Vi ser inte i vår analys av lönerna att det finns några osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor på miljöförvaltningen.

3.1.18 Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar

Inriktningar

Arbetet ska inriktas på att skapa förutsättningar för jobb, minska skillnader i livsvillkor och som bidrar till en bättre miljö

Processägare: Upphandlingsnämnden

Måluppfyllelse och Kommentar

■ Viss

Inom såväl kemikalieområdet som upphandling av byggmaterial har nämnden bidraget med sakkunskap för att finna effektivare arbetssätt så att upphandlingar kan göras med bättre miljöhänsyn.

3.2 Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden

Uppdrag från kommunfullmäktige	Har uppdraget genomförts? JA/Nej. Om inte ge en kort kommentar om orsak och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts
Likabehandlingsplaner ska tas fram utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur både inväntar- och medarbetarperspektiv.	Ja
Talarstatistik ska föras under nämnd och styrelsemöten minst tre gånger för att synliggöra könsskillnader. Statistiken ska bifogas protokoll.	Ja
Skrota skräpet inklusive "TaGe" som interna tjänster för stadens verksamheter ska permanentas.	Ja
En kartläggning och fördjupande studier ska göras gällande gifthalter i kommunens vattendrag.	Nej, det är inte avslutat ännu. Anledningen är att vi fann betydligt med mätdata än vi hade förväntat och det tar tid att lägga in dessa data i kartskikt. Arbetet kommer att slutföras under första halvåret 2018.
En utredning vilka lokala åtgärder som krävs för att Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet från FN:s konferens COP21 ska genomföras. Utredningen ska tydliggöra vilka möjliga åtgärder som ligger inom kommunens rådighet och bland annat omfatta en kartläggning av vilka produkter som ger mest klimatnytta att byta ut till fossilfritt, samt hur stadens fordonsflotta ska kunna bli fossilfri.	Nej, det är inte avslutat ännu, men kommer att avslutas under tidig vår 2018. Det som återstår är en remissrunda till de samverkande nämnderna, samt eventuella ändringar som följd av detta.
Miljö och klimatinämnden får i ansvar att fördela stadens miljöstimulansmedel	Ja
Andelen chefer födda utanför Norden ska öka kraftigt och aktivt följas upp	Ja

Uppdrag från kommunfullmäktige	Har uppdraget genomförts? JA/Nej. Om inte ge en kort kommentar om orsak och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts
Andelen kvinnliga chefer inom manligt dominerade verksamheter ska överstiga andelen kvinnor inom samma verksamhet	Inte aktuellt eftersom 73 procent av förvaltningens medarbetare är kvinnor. Andelen kvinnliga chefer är 60 procent.
Friskvårdsbidraget ska höjas med 200 kronor per person	Ja

I tilläggsbudgeten för 2017 fick nämnden i uppdrag att ta över och driva projektet Lärande Hållbara Måltider från stadsdelsnämnden Majorna-Linné. Eftersom finansieringen av projektet för 2018 först blev klar i samband med tilläggsbudgeten för 2018 har projektet fortsatt drivets i Majorna-Linnés regi under hela 2017. Från och med 2018-01-01 drivs det dock av miljö- och klimatnämnden

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Resultat

Miljö- och klimatnämnden redovisar ett resultat på 5,8 miljoner kronor, vilket också är avvikelsen mot budget. Den största delen, 5,1 miljoner kronor, rör verksamhet finansierad med miljöstimulansmedel. I budgeten fanns 17,5 miljoner kronor avsatta som miljöstimulansmedel. Av dessa förbrukades 12,4 miljoner kronor. Se tabellerna 4.1.1 och 4.1.2 nedan.

Intäkter

Avgiftsintäkterna blev 2,3 miljoner kronor lägre än budgeterat. Den största avvikelsen återfinns inom miljötillsynen, som omfattar ett sjuttiotal branscher. Avvikelsen fördelar sig med både plus och minus mellan dessa branscher. De sammanlagda avgiftsintäkterna ökade med 5,5 procent jämfört med föregående år.

Även kontogruppen försäljning av verksamhet uppvisar ett underskott (1,2 miljoner kronor). Uppdragen inom luft- och bullerområdena blev färre än initialt planerat. En förklaring till detta är ett förändrat synsätt när det gäller att sälja uppdrag inom dessa områden. Detta återspeglas också i jämförelsen mellan åren. Även miljödiplomeringen redovisar lägra intäkter än budgeterat.

Kostnader

Personalkostnaderna understiger budget med 5,2 miljoner kronor. Personalomsättningen har varit hög under året, vilket har inneburit tillfälliga vakanser och därmed lägre personalkostnader. Vid årets slut var emellertid i stort sett samtliga tjänster återbesatta. Personalkostnaderna ökade med knappt fyra procent jämfört med 2016. Ökningen beror dels på en viss personalvolymökning, dels på den avtalsmässiga lönejusteringen.

Den negativa avvikelsen inom kontogruppen köp av verksamhet hänger samman med den positiva avvikelsen inom kontogruppen köp a tjänster. Nämndens kostnad för "Lärande hållbara måltider" (2,5 miljoner kronor), som överfördes från SDN Majorna-Linné, budgeterades som köp av tjänst men redovisades som köp av verksamhet, därav budgetavvikelserna.

Budgetavvikelsen inom kontogruppen övriga verksamhetskostnader utgörs i huvudsak av miljöstimulansmedel som andra nämnder inte har ianspråktagit. Härtill kommer att externa tjänster inte har köpts i budgeterad omfattning.

Den totala kostnadsökningen jämfört med föregående år har sin främsta förklaring i att miljöstimulansmedel till andra nämnder finns med i miljö- och klimatnämndens redovisning fr.o.m. 2017.

4.1.1 Miljöstimulansmedel

Miljö- och klimatnämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2017 i uppdrag att fördela stadens miljöstimulansmedel. Tabellen nedan visar hur fördelningen blev.

Nämnd	Utfall	Budget	Avvikelse
SDN Centrum	2 204	2 822	618
SDN Västra Hisingen	1 647	2 150	503
SDN Norra Hisingen	715	800	85
Lokalnämnden	742	800	58
Byggnadsnämnden	425	500	75
Park- och naturnämnden	199	500	301
Idrotts- och föreningsnämnden	100	100	0
Trafiknämnden	814	1 060	246
Kretslopp och Vattennämnden	1 875	1 885	10
Miljö- och klimatnämnden	3 668	6 770	3 102
Ej fördelade miljöstimulansmedel	0	113	113
Summa	12 389	17 500	5 111

4.1.2 Miljö- och klimatnämndens miljöstimulansmedel

Tabellen nedan visar miljö- och klimatnämndens egna miljöstimulansmedelsfinansierade projekt/åtgärder. Här framgår bland annat att arbetet med att ta fram en luftvårdsstrategi inte kom igång under året.

Projekt	Utfall	Budget	Avvikelse
Förstudie till att ta fram ett strategiskt program för Giftfri miljö	314	600	286
Livsstilskonsekvensanalys (LiKA)	306	375	69
Stadengemensamt LCA-verktyg för att minska klimatpåverkan från byggmaterial	157	275	118
Förstudie inför framtagande av nytt miljöstrategiskt program för Göteborgs Stad	504	600	96
Lätt att handla kemikalierätt	546	600	54
Stöd till verksamheter för att kunna utbilda stadens personal och politiker om miljömålen	414	750	336
Förstudie kring smartare miljöinformation Göteborg	6	500	494
Utbilda kockar i vegetarisk matlagning	137	220	83
Främja återvinning av materiel vid byggnads- och rivningsarbeten	106	150	44
Handlingsplan för god vattenstatus i Göteborg	943	1 200	257
Luftvårdsstrategi	0	1 000	1 000
Administration	235	500	265
Summa	3 668	6 770	3 102

4.2 Resultaträkning

Resultaträkning exklusive förvaltningsinterna poster

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Taxor och avgifter	48 598	50 906	-2 308	46 046
Bidrag	1 484	1 650	-166	8 184
Försäljning av verksamhet	6 115	7 500	-1 385	9 114
Övriga intäkter	61	0	61	68
Summa verksamhetens intäkter	56 258	60 056	-3 798	63 412
Verksamhetens kostnader			0	
Löner och arvoden	-64 942	-69 055	4 113	-62 558
Sociala avgifter och pensionskostnader	-25 155	-26 279	1 124	-24 106
Summa personalkostnader	-90 097	-95 334	5 237	-86 664
Köp av verksamhet	-4 179	-1 300	-2 879	-1 791
Lokalkostnader	-6 123	-5 997	-126	-6 132
Energi	-129	-175	46	-152
Kostnader för transportmedel	-815	-871	56	-810
Material och reparationer	-1 567	-1 475	-92	-1 374
Köp av tjänster	-12 198	-15 135	2 937	-12 068
Övriga verksamhetskostnader	-14 951	-19 419	4 468	-6 265
Summa övriga verksamhetskostnader	-39 962	-44 372	4 410	-28 592
Summa verksamhetens kostnader	-130 059	-139 706	9 647	-115 256
Verksamhetens nettokostnader	-73 801	-79 650	5 849	-51 844
Kommunbidrag	79 650	79 650	0	53 750
Finansnetto	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	5 849	0	5 849	1 906

Resultaträkning inklusive förvaltningsinterna poster

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Taxor och avgifter	48 599	50 906	-2 307	46 046
Bidrag	5 152	8 420	-3 268	8 184
Försäljning av verksamhet	6 271	7 500	-1 229	9 114
Övriga intäkter	61	0	61	68
Summa verksamhetens intäkter	60 083	66 826	-6 743	63 412
Verksamhetens kostnader				
Löner och arvoden	-64 942	-69 055	4 113	-62 558
Sociala avgifter och pensionskostnader	-25 155	-26 279	1 124	-24 106
Summa personalkostnader	-90 097	-95 334	5 237	-86 664
Köp av verksamhet	-4 179	-1 300	-2 879	-1 791
Lokalkostnader	-6 123	-5 997	-126	-6 132
Energi	-129	-175	46	-152
Kostnader för transportmedel	-815	-871	56	-810
Material och reparationer	-1 567	-1 475	-92	-1 374
Köp av tjänster	-16 023	-21 905	5 882	-12 068
Övriga verksamhetskostnader	-14 951	-19 419	4 468	-6 265
Summa övriga verksamhetskostnader	-43 787	-51 142	7 355	-28 592
Summa verksamhetens kostnader	-133 884	-146 476	12 592	-115 256
Verksamhetens nettokostnader	-73 801	-79 650	5 849	-51 844
Kommunbidrag	79 650	79 650	0	53 750
Finansnetto	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	5 849	0	5 849	1 906

4.3 Balansräkning

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Kundfordringar	3 796	3 545
Övriga kortfristiga fordringar	22 265	3 851
Förutbetalda övriga kostnader	1 606	1 611
Upplupna övriga intäkter	5 026	6 682
Kassa och bank	7 055	3 262
Summa omsättningstillgångar	39 748	18 951
Ingående eget kapital	-6 930	-5 024
Justering eget kapital	2 930	
Periodens resultat	-5 849	-1 906
Summa eget kapital	-9 849	-6 930
Leverantörsskulder	-5 542	-3 770
Övriga kortfristiga skulder	-1 948	-217
Upplupna personalkostnader	-4 795	-4 540
Förutbetalda övriga intäkter	-4 767	-1 151
Upplupna övriga kostnader	-12 847	-2 343
Summa kortfristiga skulder	-29 899	-12 021
Summa eget kapital och skulder	-39 748	-18 951

Övriga kortfristiga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar har ökat med drygt 18 miljoner kronor under året. Ökningen har skett på de så kallade kommunkontona och hänger samman med den stora kommunbidragsökningen 2017.

Upplupna övriga kostnader

Upplupna övriga kostnader utgörs till största delen av miljöstimulansmedel som andra nämnder har upparbetat under 2017. De utgör alltså en skuld, som ska regleras under första kvartalet 2018.

5 Prestationer och nyckeltal

Servicemätning av nämndens myndighetsutövning (Insikt)

Att ha en god relation med de verksamheter vi möter är en förutsättning för att vi ska nå en verklig förändring i skyddet av människors hälsa och miljön i Göteborg. Insiktsmätningarna är ett verktyg för att mäta hur denna relation fungerar.

Enligt insiktsmätningen ligger vi på samma sammanvägda nivå inom miljötillsynen (NKI 67), och har ökat något inom livsmedelskontrollen (NKI 72) jämfört med förra året då NKI var 67 respektive 70. Livsmedelskontrollen har ökat samtliga mätparametrar, med undantag för tillgänglighet som sjunkit något, om dock fortfarande på hög nivå (>70). För miljötillsynen har parametrarna information och tillgänglighet ökat, medan kompetens har sjunkit, och de andra ligger stilla. Man kan också notera att den mätparameter som ger högst värde är bemötande, där miljötillsynen fick 75 och livsmedelskontrollen 80.

	Utfall 2017	Målvärde	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2011
Livsmedelskontroll och miljötillsyn							
NKI						68	58
Information						65	61
Tillgänglighet						70	69
Bemötande						71	63
Kompetens						68	64
Rättssäkerhet						65	60
Effektivitet						70	57
Livsmedelskontroll							
NKI	72	> 70	70	70	67		
Information	72	> 70	70	70	68		
Tillgänglighet	71	> 70	73	74	70		
Bemötande	80	> 70	77	78	74		
Kompetens	73	> 70	70	74	70		
Rättssäkerhet	72	> 70	70	71	68		
Effektivitet	75	> 70	73	74	70		
Antal enkätsvar	556		731	852	542		
Miljötillsyn							
NKI	67	> 70	67	63	67		
Information	68	> 70	66	64	69		
Tillgänglighet	73	> 70	71	72	74		
Bemötande	75	> 70	75	71	74		
Kompetens	68	> 70	71	66	71		
Rättssäkerhet	69	> 70	69	65	68		
Effektivitet	70	> 70	69	67	71		
Antal enkätsvar	316		189	435	311		

Under 2017 har vi ytterligare ökat vårt bidrag till Göteborgs stads så kallade förenklaarbete, som syftar till att skapa ett bättre företagarklimat. Framförallt har vi inom förvaltningen genomfört kompetenshöjande aktiviteter, men också undersökt hur vi bör jobba för att bidra till ett förbättrat företagsklimat i framtiden. Som ett komplement till insiktsmätningen har vi därför genomfört fördjupade kundsamtal i fokusgrupper. Vid samtalen fick förvaltningen beröm för vårt arbete, men också förslag på förbättringar. Verksamheterna var särskilt intresserade av att diskutera frågor om rättssäkerhet, bland annat kopplat till att alla ska behandlas lika och att inspektörerna ska vara samstämmiga i sina bedömningar.

Kostnader och tid

	2017	2016	2015
Miljötillsyn			
Bruttokostnader, tkr	44 480	43 502	42 606
Nettokostnader, tkr	19 235	18 860	19 053
Årsarbetare	44	44	45
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	70 400	70 400	72 000
Livsmedelskontroll			
Bruttokostnader, tkr	26 010	28 441	26 412
Nettokostnader, tkr	3 301	6 721	4 443
Årsarbetare	33	29	26
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	52 800	46 400	41 600
Stadsmiljö			
Bruttokostnader, tkr	44 995	40 229	36 677
Nettokostnader, tkr	15 828	26 086	26 813
Årsarbetare	28	35	31
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	44 800	56 000	49 600
Totalt			
Bruttokostnader, tkr	115 485	112 172	105 695
Nettokostnader, tkr	38 364	51 667	50 309
Årsarbetare	105	108	102
Arbetad tid (1 600 timmar per årsarbetare)	168 000	172 800	163 200

Miljötillsyn har haft samma personalresurser de senaste två åren (44 årsarbetare), vilket är något lägre än 2015 då det var 45 årsarbetare. Trots detta har vi hanterat fler ärenden än tidigare år, vilket till exempel kan ses av antal tillsynsrapporter som är 1 179 jämfört med 936 2016 och antal delegationsbeslut som ökat från 3 333 (2016) till 3 628 (2017). Detta visar att vi har åstadkommit en effektivisering. Vi konstaterar att våra långsiktiga satsningar, bland annat genom digitalisering och att effektivisera administrativa delar, för att få mer tid för tillsyn och hinna besöka fler verksamheter tar effekt.

Livsmedelskontrollen har ökat personalresursen under 2017 för att kunna klara av det antal kontrollbesök som behövs, från 26 årsarbetare 2015 till 33 årsarbetare 2017. Bruttokostnaden för livsmedelsavdelningen har minskat under 2017 jämfört med 2016, trots en högre bemanning. Det beror på att vi under 2017 har ändrat modellen för hur förvaltningens overheadkostnader ska fördelas. Livsmedelskontrollen bär nu en mindre andel av overheadkostnaderna eftersom den verksamheten ianspråkar en mindre andel av förvaltningens stödresurser jämfört med de andra två kärnverksamheterna.

Nettokostnaden minskar till hälften vilket förklaras av marginellt ökade intäkter samt minskningen av OH-kostnaderna.

Antalet årsarbetare på avdelning för stadsmiljö har varit lägre 2017 jämfört med de senaste två åren (28 årsarbetare att jämföra med 35 respektive 31 2016 och 2015). Detta är ett resultat av den relativt höga personalomsättning som trots att nya kompetenta medarbetare kunde rekryteras förhållandevis enkelt och snabbt så tappade vi arbetstid när tjänsterna var vakanta i avvaktan på att ny skulle komma loss från tidigare arbetsplatser och starta hos oss.

Tillsynsrapporter, delegationsbeslut, åtalsanmälningar, miljöstraffavgifter och vite

	2017	2016	2015
Antal tillsynsrapporter			
Miljötillsyn	1 179	936	1 095
varav hälsoskydd	393	282	
varav miljöskydd	599	477	
varav mark- och vattenskydd	187	177	
Antal delegationsbeslut			
Miljötillsyn	2 457	2 070	2 861
varav hälsoskydd	1 081	770	
varav miljöskydd	709	651	
varav mark- och vattenskydd	667	649	
Livsmedelskontroll	1 171	1 263	867
<i>Totalt miljötillsyn och livsmedelskontroll</i>	<i>3 628</i>	<i>3 333</i>	<i>3 728</i>
Antal åtalsanmälningar			
Miljötillsyn	9	21	20
Livsmedelskontroll	2	3	7
<i>Totalt</i>	<i>11</i>	<i>24</i>	<i>27</i>
Antal beslut om miljöstraffavgift			
Miljötillsyn	154	90	192
Antal ansökningar om utdömande av vite			
Miljötillsyn	4	7	10
Livsmedelskontroll	48	33	35
<i>Totalt</i>	<i>52</i>	<i>40</i>	<i>45</i>

Inom livsmedelskontrollen ökade antalet delegationsbeslut (=beslut där det ställs krav på en åtgärd) mellan 2015 och 2016 med 45 procent, Detta som ett resultat en högre och jämnare nivå i kontrollen. För 2017 är antalet delegationsbeslut i nivå med 2016, vilket indikerar att inspektörerna gör liknande bedömningar vid sina inspektioner.

Under 2017 har vi fortsatt utveckla vår kontrollmetodik för att upptäcka och stävja matfusk. Vi har till exempel byggt vidare på vårt samarbete med andra myndigheter för ett effektivare informationsutbyte och därmed möjlighet att stötta varandra i våra olika uppdrag. Vi har också använt oss av våra tidigare erfarenheter för att utveckla denna typ av kontroller. Exempel på sådana erfarenheter är att vi nu agerar snabbare och förstärker med mer personal när vi misstänker matfusk. Detta för att snabbt kunna inventera och

säkra bevis för att kunna stoppa försäljningen. Under 2017 upptäckte vi ett omfattande matfusk hos tre grossister, med åtalansmälan som följd.

Antalet ansökningar om utdömande om viten för brott mot livsmedelslagstiftningen har ökar från 33 till 48. Cirka en fjärdedel av dem avser grossister eller större livsmedelsbutiker. Majoriteten av ansökningarna gäller informationsbrister. I förhållande till antalet inspektioner är ökningen av utdömande av vite marginell. 2016 var andelen 0,7 procent och 2017 ökar andelen till 1,0 procent.

Inom miljötillsynen har, som nämnt ovan, antalet tillsynsrapporter och delegationsbeslut ökat jämfört med 2016. Mest markant är ökningen av antalet delegationsbeslut på enheten för hälsoskydd (40 procent). Medan antalet tillsynsrapporter ökat med 40 respektive 26 procent på hälsoskydds- och miljöskydds enheterna.

Också inom miljötillsynen har vi utvecklat våra arbetssätt för att bedriva effektivare tillsyn av oseriösa verksamheter. Också här har vi samarbetat med andra myndigheter, som Polismyndigheten, Skatteverket och Lotteriinspektionen. Vid tre tillfällen har vi gjort gemensam tillsyn av föreningslokaler, där respektive myndighet hade ansvar att bedriva tillsyn utifrån sitt ansvarsområde. Miljöförvaltningen kontrollerade främst tobakslagens bestämmelser, men även om de hade anmält livsmedelshantering och vi undersökte om det fanns brister i avfallshanteringen. Efter insatsen skickade vi tillsynsrapporter till respektive fastighetsägare. Detta ledde till att två av de tre misstänkta svartklubbarna har upphört och att den tredje verksamheten har skaffat sig rutiner kring tobak och avfallshanteringen.

Beslut, överklaganden, ärenden och handlingar

	2017	2016	2015
Antal överklagade beslut			
Miljötillsyn	104	87	130
varav beslut om avgifter (fakturor)	51	31	37
Livsmedelskontroll	31	51	42
varav beslut om avgifter (fakturor)	13	22	27
<i>Totalt miljötillsyn och livsmedelskontroll</i>	<i>135</i>	<i>138</i>	<i>172</i>
Antal avgjorda överklaganden i överinstans			
Miljötillsyn ej ändring	73	46	79
Livsmedelskontroll ej ändring	26	17	40
<i>Totalt ej ändring</i>	<i>99</i>	<i>63</i>	<i>119</i>
Miljötillsyn ändring	12	15	23
Livsmedelskontroll ändring	9	11	19
<i>Totalt ändring</i>	<i>21</i>	<i>26</i>	<i>42</i>
Antal ärenden			
Miljötillsyn	9 157	8 030	7 748
varav hälsoskydd	2 746	1 900	
varav miljöskydd	4 404	4 234	
varav mark- och vattenskydd	2 007	1 896	
Livsmedelskontroll	4 159	4 266	3 004
Stadsmiljö	875	860	872

	2017	2016	2015
<i>Totalt</i>	14 191	13 156	11 624
Ett urval av ärendetyper, antal ärenden			
Tillstånd värmepump	224	277	341
Periodisk kontroll köldmedieanläggning	1 800	1 792	1 770
Klagomål boendemiljö	211	232	238
Klagomål buller	315	314	373
Klagomål livsmedelsverksamhet	297	283	271
Misstänkt matförgiftning	444	362	298
Miljödiplomering	278	289	313
Antal handlingar			
Miljötillsyn	38 691	34 386	35 000
varav hälsoskydd	15 669	12 327	
varav miljöskydd	13 295	13 207	
varav mark- och vattenskydd	9 727	8 852	
Livsmedelskontroll	12 467	11 236	7 828
Stadsmiljö	4 337	4 348	3 541
<i>Totalt</i>	55 495	49 970	46 369

På livsmedelskontrollen har antalet inkomna överklaganden minskat från 51 (2016) till 31 (2017). I förhållande till antalet delegationsbeslut som fattas (1 171 beslut) är andelen överklaganden lågt. Den minskar från 2,3 procent under 2016 till 1,5 procent under 2017.

Av de domar som ändrat våra beslut avser merparten ej tillräckligt precisa beslut fattade under 2015 och 2016, det vill säga det handlade mycket om hur vi formulerade oss i våra beslut. Under 2016 fick vi flera avgöranden i domar i Kamrarrätten, som har förtydligat både för oss och övriga prövningsinstanser hur besluten kan formuleras. Efter det har vi utvecklat hur vi formulerar våra beslut vilket innebär att antalet ändringsdomar sannolikt kommer fortsätta att ligga på en låg nivå.

Antalet anmälningar om misstänkta matförgiftningar har ökat kontinuerligt sedan 2014. Detta beror troligen på att det blivit mer känt att man kan och bör anmäla misstänkt matförgiftning till Miljöförvaltningen, samtidigt som vår e-tjänst gjort det lättare att göra en anmälan. Antalet klagomål på livsmedelsverksamhet ligger på en konstant nivå under åren 2015, 2016 och 2017.

Antalet ärenden och handlingar har ökat på inom miljötillsynen. De största ökningarna (45 procent antal ärenden och 27 procent antal handlingar) har skett på enheten för hälsoskydd. Detta handlar framför allt tillsyn av enskilda avlopp samt av tillsyn av förskolor och skolor. På avloppsidan har det funnits ett behov av att öka mängden tillsyn, vilket vi har gjort. Inom förskolor och skolor beror den ökade ärendemängden bland annat på att verksamheterna har klassats om och fått en ny taxa, bättre anpassad efter respektive verksamhets storlek och tillsynsbehov.

Tidsåtgången för att hantera klagomål på bland annat buller från bygg- och rivningsprojekt har fortsatt att öka. Dessutom har ärendena blivit större och mer komplexa.

Inkomna remisser 2016

Remisstyper fördelade på avsändare	A	B	C	D	E	Totalt
Övergripande frågor (ej miljö och klimat)	6		5	1		12
Övergripande miljö- och klimatfrågor	8	6	9	2		25
Detaljplan, program, översiktsplan			90			90
Bygglov, rivningslov, marklov			191			191
Strandskydd			15			15
Infrastruktur				1		1
Frågor kopplade till miljöbalken	4	15	26	64	11	120
Samråd miljöfarlig verksamhet		2	19	1		22
Tillstånd ordningslagen		56				56
Alkoholservering			126			126
Frågor kopplade till livsmedelslagstiftningen	3	4				7
Totalt	21	83	481	69	11	665

A = Kommunstyrelsen

B = Statliga myndigheter (ej länsstyrelsen i Västra Götaland) och departement

C = Kommunala nämnder (ej kommunstyrelsen) och förvaltningar samt övriga

D = Länsstyrelsen

E = Mark- och miljödomstolen

Antalet remisser inkomna remisser under 2017 är något lägre än motsvarande siffra förra året (665 att jämföra med 731). Den största minskningen ligger i antalet inkomna remisser från Länsstyrelsen (101 stycken 2016 och 69 stycken 2017). Antalet inkomna remisser från statliga myndigheter och departement har också sjunkit från 110 till 83. Man också konstatera att de allra flesta remisserna som vi besvarar är internkommunala remisser (481 stycken), vilket är det samma som 2016. Det illustrerar att vi delvis utför vårt uppdrag som expert i miljö- och hälsofrågor i staden genom att vara remissinstans.

6 Uppföljning av nämndens uppdrag

Nämnden gav förvaltningen 27 uppdrag att genomföra under 2017. Merparten har blivit genomförda enligt plan, medan några är försenade och ett har inte genomförts överhuvudtaget på grund av att det pågick i liknande arbete i Länsstyrelsen regi som förvaltningen har varit aktiva i (se tabellen nedan).

Arbetet med att nå stadens tolv lokala miljömål är i fokus för merparten av uppdragen. Många av uppdragen har genomförts i samarbete med andra aktörer i staden och i något tillfälle på nationell nivå. Uppföljningen som presenteras i tabellen fokuserar på huruvida uppdraget är genomfört, beskriver i viss omfattning hur det har genomförts och presenterar i vissa tillfällen även kvantitativ omfattning. Däremot är det inte här gjort någon uppföljning av effekt eller nytta. Detta görs i dagsläget genom miljömålsuppföljningen.

I tabellen nedan redovisas ett urval av de aktiviteter som genomförts inom ramen för respektive uppdrag. Det ska alltså inte ses som en fullständig redovisning av alla aktiviteter som pågått under 2017.

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
Miljöförvaltningen ska bidra i arbetet med Giffri förskola	Revision:	
	Tillsyn av förskolor	Förvaltningen har besökt 100 fristående förskolor under året. Vi har gått igenom deras kemikalieförteckning med dem, i syfte att fånga upp om de använder produkter med utfasnings- eller riskminskningsämnen. De som har haft kemiska produkter med innehåll av särskilt farliga ämnen har redan vid besök sagt att de kommer att substituera med andra produkter utan innehåll av särskilt farliga ämnen. Förvaltningen har även gått igenom vilka varor som kan innehålla särskilt farliga ämnen, t.ex. vissa mjukgörare, och förskolorna har redan börjat substituera mot andra alternativ.
	Miljödiplomering	Miljöledningsgruppen har tagit fram en kemikaliehandledning som ett stöd för de verksamheter som väljer att miljödiplomera sig utifrån Göteborgsmetoden. Den utgör ett underlag för att följa Göteborgs Stads kemikalieplan.
	Strategiska program och handlingsplaner:	
	Revidering av kemikalieplanen	Kemikalieplanen är reviderad och tas upp i miljö- och klimatnämnden i mars 2018. Tidplanen för åtgärderna är framflyttad till 2020 för att stämma överens med tidplanen för delmålen om minskad förekomst av miljögifter i barns vardag samt att

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		utfasningsämnen inte ska användas och släppas ut i Göteborg.
	Analys övervakning och uppföljning:	
	Uppföljning av miljömålet "Giftfri miljö"	Uppföljningen visar att målet inte nås, men trenden är positiv. Två av delmålen bedöms möjliga att nå inom tidsramen "minskade gifter i barns vardag" och "förorenade områden" medan det tredje att ta bort alla utfasningsämnen inte bedöms möjligt att nå, trots att trenden också här är positiv.
	Driva och samordna:	
	Arbete inom ramen för kemikalierådet	Genom kemikalierådet har till exempel samordning skett för att alla verksamheter som upphandlar konstgräs, fallskyddsmattor och gummi-asfalt ska ställa samma krav vid inköp. Avstämningar har skett kring arbetet med giftfri förskola med målet att samordna med andra relevanta verksamheter i staden. Kemikalierådet har till exempel tillsammans med stadsdelarnas projekt giftfri förskola sökt upp gruppen för områdeschefer som ansvarar för måltidsservice, lokalvård och fastighetsskötsel för att diskutera genomförandet av kemikalieplanens åtgärder och åtgärder inom giftfri förskola.
	Fortsätta driva nätverk för utvecklingsledare miljö	Kemikalier har varit på dagordningen vid samtliga nätverksträffar för stadsdelsförvaltningarnas utvecklingsledare miljö. Som exempel kan nämnas uppföljning och revidering av kemikalieplanen, arbetet med att lägga in information i kemikalieverksamhetsstödet Chemsoft.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Genom samarbete med Upphandlingsnämnden och stadsdelarna	Förvaltningen för inköp och upphandling har stämt av kommande avtal och inhämtat synpunkter på kemikaliekrav och relevanta nya avtalsområden till exempel arbetskläder och fallskyddsmattor. Miljöförvaltningen har bistått med sakkompetens efter förfrågan från förvaltningen för inköp och upphandling. Vi har även haft möten med förvaltningen för inköp och upphandling miljösamordnare

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		och avtalscontrollers. Genom samarbetet har även en branschdialog med leverantörer inom möbelbranschen genomförts. En vägledning för inköpare och upphandlare är framtagen och har kommunicerats
Fler skolor och förskolor ska miljödiplomerats	Revision:	
	Miljödiplomering	43 förskolor och 17 skolor valde att förnya sin miljödiplomering 2017 och 5 nya förskolor och 4 nya skolor miljödiplomerades. Vi har också haft strategiska möten med utbildningsförvaltningen, YRGO och Studium samt SDF Lundby för att diskutera hur de skulle kunna implementera och vidareutveckla miljöledningssystem i sin organisation.
	Driva och samordna:	
	Fortsätta driva nätverk för utvecklingsledare miljö	Fördelarna med ett systematiskt miljöarbete har tagits upp på träffarna under året.
Arbete mot buller	Revision:	
	Tillsyn	Ett projekt som syftat till att utveckla en metodik för att bedriva mer effektiv tillsyn av buller på innergårdar har avslutats med gott resultat. Det rapporterades till nämnden och Naturvårdsverket i januari 2018.
	Strategiska handlingsplaner och program:	
	Revidering av åtgärdsprogram mot buller	Åtgärdsprogrammet för buller har reviderats under året och kommer upp för beslut om remittering till andra nämnder och bolag på nämndens sammanträde i februari 2018.
	Analys övervakning och uppföljning:	
	Bullerövervakning och kartläggning	Kartläggning av bullersituationen görs genom modelleringsberäkningar som nyttjar information om olika bullerkällors styrka som ingångsparametrar. Under året har ny programvara för detta arbete installerats och implementerats. Detta arbete har varit med komplicerat än befarat och bullerkartläggningen för 2016 har inte kunnat genomföras.
	Uppföljning av miljömålet "God bebyggd miljö", samt stadens åtgärdsarbete	Till målet om en god bebyggd miljö hör delmålet "God ljudmiljö". Delmålet bedöms inte vara uppfyllt. Delmålet är

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		konkretiserat till tre målformuleringar: en för bostäder, en för förskolor och skolor samt en för parker och grönområden. Enligt utvärdering från 2016 bedöms målformuleringen för bostäder vara uppfyllt, för förskolor och skolor nästintill uppfyllt och för parker och grönområden inte uppfyllt.
	Driva och samordna:	
	Samordning av åtgärdsarbete mot buller i staden	En förvaltningsövergripande arbetsgrupp (projektgrupp för åtgärdsprogrammet mot buller) som leds av miljöförvaltningen har arbetat med samordning av åtgärdsarbetet mot buller i staden. Gruppen har aktivt jobbat med bullerskyddsåtgärder och ser till att de genomförs samt följer upp genomförda åtgärder.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Remissvar inom planarbetet	När remisser inom planområdet besvarats har alltid buller funnits med som ett av de områden som beaktats.
Förhindra och avslöja miljöbrott	Revision:	
	Tillsyn	Förvaltningen har utvecklat ett arbetssätt för att hantera oseriösa verksamheter och gjort riktade insatser mot några verksamheter under året.
	Driva och samordna:	
	Samverkan med myndigheter och andra aktörer	Under 2017 startades ett nätverk med samverkande myndigheter upp, där förvaltningen deltagit aktivt. Arbetet har under hösten resulterat i gemensamma tillsynsinsatser.
Miljöprogrammet, klimatstrategiska programmet, kemikalieplanen och åtgärdsprogram för buller ska genomföras	Samtliga fem verktyg:	
	Arbete enligt beslutade planer och program	Den tredje uppföljning av hur stadens verksamheter arbetar med åtgärderna är genomförd. Resultatet som är redovisat i miljörapporten visar till exempel att arbetet går framåt för de flesta men att det återstår arbete med att följa upp användningen i entreprenader och tjänster. För stadsdelarna återstår en hel del arbete. Arbetet i kemikalierådet och dess fokusgrupp om kemiska produkter och

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		substitution har utvecklats under året
Arbeta för att miljö- och klimatfrågorna hamnar högt upp på agendan kring stadens strategiska arbete med trafik	Revision:	
	Tillsyn infrastrukturprojekt och systemtillsyn på andra myndigheter och förvaltningar	Förvaltningen har deltagit vid domstolsförhandlingen gällande Västlänkens tillstånd enligt miljöbalken. Förhoppningsvis bidrar våra yrkanden till en ökad miljöanpassning av såväl byggande som drift av Västlänken.
	Strategiska program och handlingsplaner:	
	Framtagande av Åtgärdsprogram för luft	Detta arbete har inte genomförts, eftersom det pågår ett framtagande av ett åtgärdsprogram för NO2 i Länsstyrelsens regi, där förvaltningen har varit delaktig.
	Analys, övervakning och uppföljning:	
	Luftövervakning samt arbete med partikelbekämpning	Luftövervakningen sker både i form av mätningar och i form av modellberäkningar baserade på data kring emissioner av luftföroreningar. Mätningar har genomförts enligt plan, medan spridningsberäkningarna har blivit försenade och kommer att slutföras under tidig vår 2018.
	Driva och samordna:	
	Klimatstrategiska programmet	Inom klimatstrategiska programmet finns strategier som rör trafikområdet. Förvaltningen samordnar en strategigrupp kring transporter och har under året framförallt prioriterat arbetet med utredningen "Fossilfritt Göteborg – Vad krävs", där transportfrågorna är en viktig del.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Deltagande i expertgrupper kring Västlänken	Förvaltningen har varit aktiva i dels miljögruppen och dels i kommunikationsgruppen
	Remissvar inom planarbetet	Förvaltningen har svarat på remisser och haft fokus på luft och buller kopplat till trafiksituationen
Arbeta för att miljö- och klimatfrågorna hamnar högt upp på agendan så att staden kan anpassas till ett förändrat klimat	Revision:	
	Tillsyn och kontroll	Förvaltningen har inom miljötillsynen genomfört

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		aktiviteter för att skapa en mer miljömålsstyrd tillsyn och ett engagemang för att nå miljömålen (inklusive klimatfrågan) hos de verksamheter vi möter. Aktiviteterna mynnade ut från projektet 2016: Strategisk tillsyn för att nå miljömålen.
	Strategiska program och handlingsplaner:	
	Inkludera utmaningar kring förändrat klimat	Vid framtagande av programmet för biologisk mångfald har detta beaktats utifrån två utgångspunkter. Dels från att en rik biologisk mångfald är en förutsättning för ett stabilt klimat och fungerar därmed som ett motstånd (resiliens) mot klimatförändringarnas effekter, och dels från att klimatförändringar är ett hot mot biologisk mångfald och leveransen av ekosystemtjänster
	Analys, övervakning och uppföljning:	
	Inkludera förändrat klimat i analysarbetet	Kommande och pågående klimatförändringar ingår i våra analyser när det är relevant. Exempel på studier där det ingår är de om strandängar, där vi tar hänsyn till förväntade förändringar i vattennivåer, vid analyser av övervakning av arter, där bedömningar görs utifrån förändrade migrationsmönster, och vid översiktlig bedömning av utvecklingen för den biologiska mångfalden i kommunen.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Inkludera utmaningar kring förändrat klimat i planarbetet	I huvudsak bevakar vi frågor kring förebyggande arbete för att begränsa klimatpåverkan. Vi lyfter bland annat frågor kring hållbar mobilitet under planarbetets gång samt i våra remissvar. Under året har vi även svarat på remiss om förslag till ÖP för Göteborg - tematiskt tillägg för översvämningsrisker, och tar i planarbetet del av underlag kring översvämningsrisker.
Arbetet med program för giftfri miljö ska prioriteras	Strategiska program och handlingsplaner:	
	Framtagande av program	En förstudie är under utarbetande och kommer att färdigställas under våren 2018

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
Lokal livsmedelsstrategi ska tas fram	Strategiska program och handlingsplaner:	
	Framtagande av program	Byte av personal inom projektgruppen har gjort att utredningen försenats och projektplanen har som konsekvens av detta reviderats. Utredningsarbetet framskrider nu enligt reviderad plan. Är dock försenad med ca ett år
Nudging ska utredas som en möjlig metod i stadens strategiska miljöarbete	Analys, övervakning och uppföljning:	
	Utred	Utredningen är genomförd och kommer presenteras på nämnden i februari 2018. Den visar att dokumentationen för att nudging är ett effektivt verktyg är bristfällig.
En kartläggning och fördjupande studier ska göras gällande gifthalter i kommunens vattendrag	Analys övervakning och uppföljning:	
	Utred	Utredningen pågår fortfarande. Anledningen till att den ännu inte är avslutad är att betydligt mer mätdata än förväntat har hittats och det tar tid att lägga in alla dessa data i kartsikt. Det har också varit metodiska utmaningar kring att kvantifiera förekomst av mikroplaster i vattendragen. Detta har gjort att rapporteringen är försenad och väntas inkomma i februari 2018. Detta är dock en av ytterst få mätningar av mikroplaster i vattendrag internationellt sett och därmed av stort intresse också utanför Göteborg
En utredning av vilka lokala åtgärder som krävs för att Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet från FN:s konferens COP21 ska genomföras.	Analys övervakning och uppföljning:	
	Utred. Utredningen ska tydliggöra vilka möjliga åtgärder som ligger inom kommunens rådighet och bland annat omfatta en kartläggning av vilka produkter som ger störst klimatnytta att byta ut till fossilfritt.	Utredningen har genomförts och kommer att sändas ut på remiss till de nämnder som ingått i samverkan med att ta fram dem. Detta kommer att ske våren 2018.
Vara behjälplig i uppdraget att ta fram ett klimatprotokoll	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Förvaltningen har aktivt deltagit i BRG:s projekt Gothenburg Climate Partnership
Vara drivande i arbetet med föroreningar i dagvatten	Revision:	
	Tillsyn	Förvaltningen har bland annat genomfört en tillsynssatsning på

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
		(små) fordonsverksamheter t ex bensinstationer och fordonstvättar, där risken för att föroreningar sprids till dagvatten är stor. Satsningen kommer att pågå även under 2018.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Remissvar inom planarbetet	Dagvatten frågor har beaktats i remissvaren
Rekreatiomsområden ska vara tillgängliga för alla stadens invånare oavsett socioekonomisk tillhörighet	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Remissvar inom planarbetet	Vi bevakar ständigt frågor kring grönstruktur/biologisk mångfald/rekreativsvärden i planarbetet. Det gör vi bland annat genom att medverka i socialkonsekvensanalyser (SKA), barnkonsekvensanalyser (BKA), och kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster
Vara delaktig i arbetet med jubileumssatsningen som i år har temat grön och skön stad	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Förvaltningen har varit delaktig genom deltagande i styrgruppen samt i flera planerande workshops
Vara behjälplig med sin expertis kring arbetet med målet det hållbara resandet ska öka	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Förvaltningen bevakar löpande hållbart resande frågorna i Planarbetet. I projektet LIKA tar vi fram ett verktyg för att underlätta för klimatsmarta livsstilar i stadsplaneringen. Förvaltningen har fortsatt att delta i miljöfordonsgruppens arbete med att minska miljöpåverkan från stadens fordonsflotta. Förvaltningen har deltagit i arbetet att utveckla det nya låncykelsystemet.
Vara behjälplig i arbetet med och tydliggöra effekten av hemester för göteborgarna	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Inom ramen för MISTRA Urban Futures projektet GUTS så deltar förvaltningen i arbetet med att ta fram en digital plattform för klimatsmart semesterande
Bistå i arbetet med att minska miljöpåverkan från konstgräsmattor	Revision:	
	Tillsyn	Förvaltningen har haft erfarenhetsutbyte med de andra storstäderna inför planerad tillsyn under 2018
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Remissvar inom planarbetet	Vi har yttrat oss kring miljöpåverkan från konstgräsplaner i planarbete samt i remisser kring vattenverksamhet.

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
Grönytefaktorerna ska beaktas	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	
	Remissvar inom planarbetet	Arbetet med att ta fram en modell för hur Göteborg ska tillämpa grönytefaktorer har avslutats. Inledningsvis var planen att detta skulle vara en av KF fastställd riktlinje. Detta har dock ändrats under 2017 och det är nu ett arbetssätt som berörda förvaltningar förbundet sig att arbeta efter. Det betyder att beräkningar av grönytefaktorer kommer att bli en del av planarbetet under 2018, och då kommer dessa kunna ingå i nämndens bedömning av byggplaner.
Stödja miljöarbetet genom odling som pedagogik på stadens skolor	Driva och samordna:	Hjälpt fem grundskolor att starta upp ekologisk odling med hög biologisk mångfald i pedagogiskt syfte och genom detta t.ex. ökat förståelsen för kretsloppsprincipen och matproduktion
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Tillsammans med andra aktörer i staden genomfört seminarier och utbildningar för ökad kunskap, inspiration och erfarenhetsutbyte för de trettiotal grundskolor som arbetar med pedagogisk odling.
Vara behjälplig i arbetet med programframtagningen (Jämlikt Göteborg) och bevaka miljö- och klimatarbetet utifrån ett hela staden perspektiv	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Har genomförts bland annat genom att svara på en remiss kring programmet
Arbeta med att tydliggöra effekterna av hållbara evenemang och vara behjälplig i arbetet med stadens olika eventbolag	Revision:	
	Miljödiplomering	Miljöledningsgruppen har deltagit på möte med berörda fackförvaltningar och Renova för att komma vidare i avfallshanteringen och nedskräpningen i samband med evenemang. Vi har en återkommande dialog med Göteborg & Co och Got Event hur ett systematiskt miljöarbete med fokus på uppföljning skulle kunna se ut för framför allt återkommande evenemang. Miljöledningsgruppen har även påbörjat ett arbete med att ta fram en mer pedagogisk metod för miljödiplomering av evenemang. Under 2017 har vi miljödiplomerat 12 evenemang

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
	Analys övervakning och uppföljning:	
	Utred	I en utredning som vi har genomfört under året om hur råd och information används i miljötillsynen (dnr 2017–14029) var evenemang i fokus, eftersom tillsyn av höga ljudnivåer under Hammarkullekarnevalen var ett av de fall utredningen baserades på. Vi kunde konstatera att vi bör ge råd och information till verksamhetsutövare. Informationen ska vara korrekt. Vi har i det specifika exemplet Hammarkullekarnevalen, gett mer råd och information än vi brukar. Moderna tillsynsmetoder bygger på att hitta verksamhetsutövarens egna drivkrafter till förändring och på så sätt väcka ett engagemang och ansvarstagande för verksamhetens miljö- och hälsopåverkan.
Bistå Upphandlingsnämnden med expertis inom miljö- och klimatområdet	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Genom kemikalierådet och fokusgruppen för kemiska produkter och substitution har förvaltningen för inköp och upphandling stämt av kommande avtal och inhämtat synpunkter. Miljöförvaltningen har bistått med sakkompetens efter förfrågan från inköp och upphandling. Vägledning för inköpare är framtagen och branschdialog.
Samarbete och samtal med näringslivet	Revision:	
	Tillsyn och kontroll	Vid varje tillsyns- och kontrollbesök sker samtal med näringslivet. Våra olika roller och ansvar är alltid i fokus vid det första mötet med verksamhetsutövaren och vi påminner om detta vid våra återkommande tillsyns- och kontrollbesök, detta för att säkerställa att verksamhetsutövarna har rätt förväntningar på oss så att vi kan stödja dem att göra rätt enligt lagstiftarens intention. Under året har dessutom rundabordsamtal genomförts med ett 20-tal verksamhetsutövare. Syftet var att öka vår kunskap om hur verksamhetsutövarna ser på vårt revisionsarbete, för att vi ska kunna förbättra våra arbetssätt. Övergripande målet är förstås att våra arbetssätt ska stödja dem att göra rätt.

Uppdrag	Verktyg	Uppföljning
	Miljödiplomering	Miljöledningsgruppen håller återkommande informationsmöten för verksamheter som har visat intresse för miljödiplomering. Vi håller även återkommande utbildningar i miljöledningssystem och miljödiplomering för anmälda och miljödiplomerade verksamheter. Dessa ges även möjlighet att gå på miljöförvaltningens frukostmöten. Miljödiplomeringen har två webbplatser som vi uppdaterar regelbundet med handledning och stöd för verksamheternas miljöarbete.
	Tillgängliggöra kunskap, kompetens och data:	Vår websida uppdateras löpande för att säkerställa att verksamhetsutövarna får korrekt information kring våra olika roller och ansvar.
Arbetet med NKI målvärde 70 ska prioriteras.	Målet har primärt bäring på myndighetsutövningen inom tillsyn och kontroll och handlar om hur verksamhetsutövarna upplever miljöförvaltningens arbete i samband med myndighetsutövningen	Förvaltningen har under 2017 arbetat aktivt med att stärka vårt NKI bland annat genom kompetenshöjande insatser och genom att undersöka hur vi ska arbeta vidare med företagarklimatet för att nå ännu längre. Vi landar i NKI 67 (godkänt) för miljötillsynen respektive 73 (bra) för livsmedelskontrollen och följer därmed de senaste årens trend av små, men kontinuerliga, förbättringar.
Miljö och klimatnämnden får i ansvar att fördela stadens miljöstimulansmedel	Driva och samordna:	Medlen har fördelats och uppföljning kommer att ske under våren 2018. Uppföljning har också genomförts av hur miljöstimulansmedlen användes under 2016, samt i möjligaste mån effekterna av dessa aktiviteter

7 Intern kontroll

Kontrollområde	Åtgärder för att minimera eller undanröja risker	Uppföljning
Resultatanalys	Kartlägga och utvärdera de mest väsentliga processerna.	Ett projekt för att kartlägga samtliga processer på förvaltningen startade under 2017. Projektet går in i en intensiv fas under 2018 och beräknas klart halvårsskiftet 2019. Kärnverksamhetens processer är prioriterade och ett visst utvecklings och förbättringsarbete görs efterhand.
	Utveckla en systematik/metod.	I ett första steg pågår under 2018 införandet av ett nytt verksamhetssystem, EDP Vision. Systemet kommer att kopplas till SQL databaser som möjliggör framtida utveckling av databearbetning, analys och visualisering. En förstudie kommer att sätts under 2018 och ett utvecklingsprojekt kommer genomföras 2019. Parallellt med detta pågår ett arbete med att rigga det nya systemet så att vi möjliggör önskvärd uppföljning av verksamhetsprocesserna. Projektet för införande av Vision samarbetar i detta med processkartlägningsprojektet samt med förvaltningens chefer.
	Avsätta resurser för analys.	En förstudie kommer göras (se punkten ovan). Underlaget från förstudien kommer att ge input till budgetarbetet inför 2019.
	Utveckla verktyg för analys av verksamhetsdata.	Utvecklingsprojekt kommer att genomföras under 2019 (se punkterna ovan), under 2018 pågår förberedelser.
	Utbilda chefer och nyckelpersoner i verksamhetsanalys.	Ej påbörjat men kommer att ingå i utvecklingsarbetet framöver.
Förändring och förbättring	Utbilda cheferna i förändringskommunikation.	Klart. En halvdagsutbildning i stadsledningskontorets regi är genomförd.
	Utveckla tillämpningen av samverkansavtalet.	Påbörjat. Förvaltningen arbetar aktivt med att sätta en tydligare organisation för olika typer av projekt. En viktig del i detta kommer vara att säkerställa samverkan med förvaltningens fackliga representanter i utvecklingsarbetet samt att säkerställa möjligheterna till engagemang och delaktighet för alla medarbetare på olika sätt. Förvaltningen har under 2017 arbetat tillsammans med de fackliga representanterna för att utveckla arbetsformerna i förvaltningens samverkansgrupp.
Debitering	Kartlägga brister och orsakerna till dessa.	Arbete pågår inom ramen för processkartlägningsprojektet. Brister i hanteringen justeras efterhand samt samlas upp och åtgärdas i större förändringspaket efter behov.
	Ta fram tydliga regler och rutiner för tidsredovisning och debitering och kommunicera dessa med alla medarbetare.	Arbetet är inte genomfört men delar ingår i av de pågående utvecklingsprojekten. Till samtliga processer ska det finnas tydliga rutiner. Processerna samt länkar till rutiner kommer att publiceras på intranätet efterhand för att alla enkelt ska hitta materialet.
	Ta fram rutiner och sätta upp kriterier för kontroll.	Arbetet är inte gjort utan beräknas göras i samlad form under 2019. Under 2018 pågår justering av förvaltningens diarieplan så att den ska skapa förutsättningar för bra uppföljning och kontroll framöver. Arbetet med diarieplanen ska vara klart till årsskiftet 2018/2019.

	Utveckla verktyg för analys av verksamhetsdata.	Utvecklingsprojekt kommer att genomföras under 2019 (se punkterna ovan avseende Resultatanalys), under 2018 pågår förberedelser.
Informationssäkerhet	Kartlägga processer.	Ett projekt för att kartlägga samtliga processer på förvaltningen startade under 2017. Projektet går in i en intensiv fas under 2018 och beräknas klart halvårsskiftet 2019. All informationshantering i processerna kartläggs och hantering av personuppgifter identifieras.
	Utse informationsägare för varje process.	En förstudie avseende att starta ett informationssäkerhetsprojekt pågår i januari 2018. Ett projekt beräknas starta i februari 2018 och ska färdigställas till årsskiftet 2018/2019. Projektet kommer innefatta tydliggörande av ansvar och roller samt informationssäkerhetsklassning och säkerställande av processer och system.
	Kartlägga och säkerhetsklassa informationstillgångarna.	En förstudie med syfte att starta ett informationssäkerhetsprojekt pågår i januari 2018. Ett projekt beräknas starta i februari 2018 och ska färdigställas till årsskiftet 2018/2019. Projektet kommer innefatta tydliggörande av ansvar och roller samt informationssäkerhetsklassning och säkerställande av processer och system. (Processkartläggning görs i det pågående projektet innan)
Handläggning av ärenden	Utbilda och informera om riktlinjer och rutiner för handläggning.	Till samtliga processer som kartlagts ska det finnas tydliga rutiner. Processerna samt länkar till rutiner kommer att publiceras på intranätet efterhand för att alla enkelt ska hitta materialet. En förstudie kommer initieras under våren 2018 inför att starta ett projekt (troligen under 2018) kring hur förvaltningen arbetar med kompetensutveckling så att vi är framgångsrika i det och når syftet. Digital, effektiv och rättssäker handläggning av ärenden är ett prioriterat utvecklingsområde.
	Utveckla metoder för kollegie-granskning.	Pågår. Ett exempel är att rekrytering av normerande inspektörer inom livsmedelskontrollen pågår.
Processer och arbetssätt	Kartlägga, analysera och vid behov utveckla de mest väsentliga processerna.	Se beskrivning i punkter ovan avseende det pågående processkartlägningsprojektet.
	Utveckla och vid behov förändra arbetssätt.	Se beskrivning i punkter ovan avseende det pågående processkartlägningsprojektet. Utveckling görs kontinuerligt och tänkbara större förändringar som kan genomföras kommer att kommuniceras med ledningen efterhand. Kartläggningen i sig skapar, genom ökad transparens och tydlighet, hög motivation för alla medarbetare att utveckla de processer man arbetar i.
	Kommunicera vikten av att tillämpa arbetssätten så som de beskrivs.	Se ovan.
Risikanalys	Ta fram och kommunicera en modell för riskanalys.	I våra utvecklingsprojekt använder vi Göteborgs Stads projektstyrningsmodell, i vilken riskanalys ingår. Någon annan modell har inte tagits fram.
	Kontrollera att den används.	Projektens arbete följs upp och styrs av ledningen.
Kontrollaktiviteter och kontrollmetoder	Utbilda chefer och nyckelpersoner i intern styrning och kontroll.	Medel avsattes i budgeten för 2018 som möjliggör flera tjänster inom området verksamhetskontroll. Målsättningen är att rekrytera verksamhetskontrollrar och inrätta en funktion som ska arbeta med direkt och konkret ledningsstöd. Utbildning kommer vara en del

		av uppdraget. Bedömningen är att funktionen ska vara bemannad senast halvårsskiftet 2018.
	Utveckla och implementera en sammanhållen och systematisk intern kontroll.	Se punkt ovan.
IT, driftssäkerhet	Förbereda byte av verksamhetssystem för att säkerställa drift-säkerhet.	Byte kommer ske i september 2018. Ett projekt som hanterar förberedelser för detta pågår sedan 2017.
	Ställa krav på Intraservice att ge support och underhålla nuvarande verksamhetssystem fram tills att ett byte kan ske.	Förvaltningen har kontinuerlig dialog med Intraservice.

8 Förvaltningens utvecklingsarbete

Förvaltningen har identifierat följande utmaningar för att kunna genomföra vårt uppdrag och nå vår vision:

1. Att bli en modern miljöförvaltning som möter framtida behov hos dem som vi är till för inom vårt ansvarsområde; politiker, boende, besökare och företagare.
2. Att utveckla nya arbetssätt som gör att vi kan omsätta de politiska målen och uppdragen till högkvalitativt arbete som har effekt och leder till nytta.
3. Att mäta effekt och nytta för att ytterligare kunna förbättra våra arbetssätt.
4. Att ha medarbetare som är delaktiga i utvecklingsarbetet utifrån sina kompetenser och erfarenheter.
5. Att utveckla ledarskapet genom att gemensamt arbeta med kompetensutveckling, rekrytering, introduktion med hög kvalitet, en bra lönebildning.
6. Att utveckla samverkan mellan arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna med fokus på verksamhetsutveckling och nya arbetssätt.

Med dessa som grund har vi beslutat om följande tre mål för förvaltningens strategiska utvecklingsarbete:

- Verksamhet i världsklass
- Förebild och föregångare i världen för strategiskt hälso- och miljöarbete
- Stadens bästa arbetsplats

Dessa ska ha uppnåtts senast år 2025.

Under året har vi fortsatt arbetet med några av de utvecklingsprojekt som startades under 2016, samt startat ytterligare några. De utvecklingsinsatser som har identifierats har sin grund i våra utmaningar och de strategiska utvecklingsmålen som ska vi ska ha nått 2025. Prioriteringen av vilka utvecklingsprojekt som ska genomföras tar sin utgångspunkt i vår riskanalys och den interna kontrollplanen.

Förvaltningens utvecklingsprojekt ska genomföras på ett sådant sätt att de bidrar till att förvaltningens strategiska mål kommer att nås, samtidigt som de ska genomföras resurseffektivt. Detta kräver att de styrs effektivt och koordineras väl i förhållande till varandra. Cheferna har en avgörande roll i för att resultaten av utvecklingsprojekten kommer att implementeras och medföra den utveckling som vi önskar. Med anledning av detta har förvaltningsdirektören beslutat om en organisation för styrning av utvecklingsprojekten där direktören eller biträdande direktören är projektägare och ordförande i den strategiska styrgruppen. Den strategiska styrgruppen utgörs av förvaltningsledningen, och ansvarar för innehåll (vad vill vi uppnå och hur ska det ske), risker (bedömning och identifiering av åtgärder) och resurser (behov och allokering) för förstudier. Styrgruppen beslutar således om förstudier, projektdirektiv, och projektplaner. Ansvar för den mer direkta styrningen av projekten kommer att ligga hos de operativa styrgrupperna. Dessa är tre till antalet (en för varje strategiskt utvecklingsmål) och består av tre enhetschefer i varje. De operativa styrgrupperna ansvarar för att projekten drivs framåt till gagn för hela förvaltningen. Inom deras ansvarsområde ligger att: i) Driva projektet framåt enligt projektplanen med fokus på innehåll, riskhantering och nyttjande av resurser, ii) Vara stöd till projektledaren i driften av projektet, iii) Föreslå revidering av projektplan vid behov och iv) Identifiera och lyfta andra strategiska frågor till strategiska styrgruppen.

Exempel på projekt som pågått under 2017 och som fortsatt kommer att pågå under 2018 är införande av nytt ärendehanteringssystem (EDB Vision), processkartläggning

samt ny dokumenthanteringsplan och ny klassificeringsstruktur, informationssäkerhetsklassning, informationssäkerhet och informationshantering (förstudie), dataskyddsförordningen, framtagande och implementering av nämndens kommunikationsstrategi, fortsatt digitalisering och utveckling av EDB-Vision, process- och kvalitetsutveckling, kvalitetsuppföljning, Förenkla 3.0, öppna data, mäta effekt och nytta, motiverande samtal, ABA – fysisk utformning, onboarding, feedback samt Vad, hur och kulturen anno 2018.

Avslutningsvis behöver vi utveckla förvaltningen i mer generella termer så att den kommer att svara mot framtidens behov av en modern miljöförvaltning. Frågor som behöver besvaras är till exempel: Hur ska vi säkerställa att vi i ett tidigt skede kan förutse de förändringar som kommer, vilket till exempel kan handla om nya miljöproblem och nya hälsoutmaningar, som resultat av klimatförändringarna och en förändrad stad som resultat av befolkningsökningen? Hur anpassar vi oss till denna förändrade kommande omvärld?

Publikationer utgivna av Göteborgs miljöförvaltning

Rapporter (ISSN 1401-2448):

R 2018:1 Årsrapport 2017

R 2017:1 Årsrapport 2016
R 2017:2 Metaller i vattenmossa - undersökning av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2016
R 2017:3 Bottenfauna - undersökningar av sötvattenmiljöer i Göteborg 2016
R 2017:4 Strandkvannefjärilar Göteborgs Stad 2016
R 2017:5 Salta strandängar samt bågstarr och prickstarr Göteborgs Stad 2016
R 2017:6 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet Årsrapport 2016
R 2017:7 Elektriska lågprisprodukter 2017
R 2017:8 Underlag till Göteborgs Stads program för biologisk mångfald 2018-2025
R 2017:9 Tillsyn i sport- och fiskebutiker. Oktober 2017

R 2016:1 Årsrapport 2015
R 2016:2 Våga fråga - kunna svara. Åtgärd 97 Göteborgs Stads miljöprogram 2013
R 2016:3 Kemikalier i byggvaror. - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:4 Strandkvannefjärilar Göteborgs Stad 2015
R 2016:5 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2015
R 2016:6 Metaller i vattendrag - undersökningar av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2015
R 2016:7 Bottenfauna - undersökningar av djurlivet i några sötvattensmiljöer i Göteborg 2015
R 2016:8 Kemikalier i varor av läder och konstläder - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:9 Arter och naturtyper i Göteborg - ansvarsarter och ansvarsbiotoper
R 2016:10 Poolkemikalier och badleksaker - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
R 2016:11 Följer Göteborgs Stad förbudet om ftalater i varor?
R 2016:12 Källor till mikroplast i Göteborg - kunskapsläge och förslag till åtgärder 2016
R 2016:13 Transplantering av lunglav *Lobaria pulmonaria* i sex skogsbestånd i Göteborg 1994 - 2016

Miljöförvaltningen

Box 7012, 402 31 Göteborg

Tel vx: 031-365 00 00

E-post: miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

**Göteborgs
Stad**